

การศึกษาเปรียบเทียบการสอนจริยศึกษาเพื่อยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรม โดยใช้วิธี
การแสดงบทบาทสมมุติ และการขีดหนังตะลุง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖
สังกัดสำนักงานงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา

ปริญาพนธ์

ของ

สุวิทย์ ก้องชา

15 ส.ค. 253๒

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

สิงหาคม 2532

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษาเปรียบเทียบการสอนจริยศึกษาเพื่อยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรม โดยใช้วิธี
การแสดงบทบาทสมมติ และการขีดหนังตะลุง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสงขลา

บทคัดย่อ
ของ
สุวิทย์ ก้องชา

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดำรงหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
สิงหาคม 2532

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการสอนจริยศึกษาเพื่อยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรม โดยใช้การแสดงบทบาทสมมติ และการเชิดหนังตะลุง

กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านนา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2532 จำนวน 60 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม กลุ่มละ 30 คน ให้กลุ่มทดลองที่ 1 ศึกษาจากการสอนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติ กลุ่มทดลองที่ 2 ศึกษาจากการสอนโดยใช้การเชิดหนังตะลุง, หลังจากเรียนจบบทเรียนแล้ว ให้นักเรียนทำแบบทดสอบทันที และนำผลการทดสอบมาวิเคราะห์ หาค่าความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย โดยใช้ $t - test$

ผลการวิจัยพบว่า

1. กลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 มีระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ ไม่แตกต่างกัน
2. กลุ่มทดลองที่ 1 มีระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. กลุ่มทดลองที่ 2 มีระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

A COMPARISON OF MORAL TEACHING FOR MORAL REASONING DEVELOPMENT OF
PRATHOM SUKSA VI STUDENTS UNDER THE OFFICE OF PRIMARY EDUCATION
COMMISSION OF CHANGWAT SONGKHLA THROUGH
ROLE - PLAYING AND SHADOW PUPPET

AN ABSTRACT

BY

SUVIT KONGHA

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree
at Srinakharinwirot University

August 1989.

The purpose of the study was to compare the Role - Playing and Shadow Puppet in teaching moral reasoning.

The sample were 60 students randomly selected from Prathom Suksa VI students in the first semester of the 1989 academic year at Banna School under the Office of Changwat Songkhla of Primary Education Commission. The students were randomly put into two experimental 30 students in each group. The experimental group 1 learned from Role - Playing. The experimental group 2 learned from Shadow Puppet. The moral reasoning tests were administered immediately after the lesson. The data were collected and then analyzed by using t - test.

The findings were as follows :

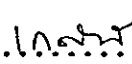
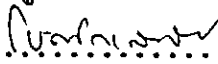
1. There were no significant difference in moral reasoning levels between group 1 and group 2 .
2. The experimental group 1 had significant increase in the moral reasoning level at .01 .
3. The experimental group 2 also had significant increase in the moral reasoning level at .01 .

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิต และคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญาโทฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิตของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการที่ปรึกษา

  ประธาน

(รศ. ชม ภูมิภาค)

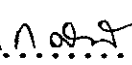
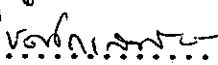
  กรรมการ

(ผศ. เกศินี โชติกเสถียร)

คณะกรรมการสอบ

  ประธาน

(รศ. ชม ภูมิภาค)

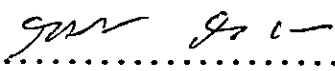
  กรรมการ

(ผศ. เกศินี โชติกเสถียร)

 กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(อ. พินิต วัฒน)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญาโทฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิตของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

 คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ศ. ดร. สมพร บัวทอง)

วันที่ .. 21 .. เดือน .. สิงหาคม .. พ.ศ. 2532

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้โดยได้รับความกรุณาจากรองศาสตราจารย์ชม ภูมิภาค ผู้ช่วยศาสตราจารย์เกศินี โชติกเสถียร ประธานกรรมการและกรรมการผู้ควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ อาจารย์พนิต วัฒนโธ กรรมการสอบปากเปล่าเกี่ยวกับปริญญานิพนธ์ ที่ได้ให้คำปรึกษาแนะนำ ตลอดจนแก้ไขปริญญานิพนธ์ฉบับนี้เป็นอย่างดีมาโดยตลอด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณอาจารย์ใหญ่ และคณาจารย์โรงเรียนบ้านนา และอาจารย์ใหญ่โรงเรียนชุมชนบ้านจะโพนง ที่ให้ความร่วมมือ และอำนวยความสะดวกในการดำเนินการทดลอง และเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ขอขอบคุณอาจารย์สุภาพ ชุมยวง และคณะหนังตะลุงที่ให้ความอนุเคราะห์ในการทดลองแสดงหนังตะลุง

ขอขอบคุณ คุณภมตรี คุณจรี วรชาอุชัย คุณสุพรรณิ สังขมณี และนางสาวปรีดา ก่องชา ตลอดจนเพื่อน ๆ ที่ไม่ได้กล่าวนาม ณ ที่นี้ ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือในการทำวิจัย และเป็นกำลังใจในการทำปริญญานิพนธ์ครั้งนี้

ขอเทอดพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ และคุณครู อาจารย์ทุกท่าน ที่ได้วางรากฐานการศึกษาให้กับผู้วิจัย และเป็นกำลังใจอันดียิ่ง ๑ ให้การทำปริญญานิพนธ์ครั้งนี้ สำเร็จได้ด้วยดี

สุวิทย์ ก่องชา

สิงหาคม 2532

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	4
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	4
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	5
คำนิยามศัพท์เฉพาะ	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม	8
ลักษณะทางจริยธรรมของมนุษย์	9
วิธีส่งเสริมการพัฒนาจริยธรรม	10
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนจริยศึกษา	12
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการแสดงบทบาทสมมติ	14
การนำบทบาทสมมติไปใช้ในการเรียนการสอน	16
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแสดงบทบาทสมมติ	18
เอกสารและเรื่องราวเกี่ยวกับหนังสือ	20
บทบาทของหนังสือที่มีต่อชาวภาคใต้	22
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้หนังสือ	23
สมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้า	25

3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	26	17
	การเลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	26	18
	การสร้างเครื่องมือ และการหาคุณภาพของเครื่องมือ	27	18
	การดำเนินการทดลอง	29	19
	การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	30	20
			21
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	31	22
	การวิเคราะห์ข้อมูล	31	
	สรุปผล		22
5	สรุปผล อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ	34	23
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	34	27
	สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า	34	28
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	34	28
	สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	36	29
	อภิปรายผล	36	30
	ข้อเสนอแนะ	39	32
	บรรณานุกรม	40	33
	ภาคผนวก	45	34
	ประวัติย่อของผู้วิจัย	70	

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
11.18 แผนผังบริษัท มทท.คอม	
1 แบบแผนการทดลอง	29 18
11.19 2 ความแตกต่างของคะแนนความเชื่อสตัยหลังการทดลอง	32 21
ที่สตัย 1 และ 2 - 107 ของแผนการทดลอง (C ₁ และ C ₂)	
3 ความแตกต่างของคะแนนความเชื่อสตัยก่อนและหลังการทดลอง	33 23
พหุคูณ 1 และ 2 ของแผน 15 มทท.คอม และ 107	
4 ค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเชื่อสตัย ...	68 24
ผลสตัย 1 และ 2 ของแผน 107 มทท.คอม	25
ผลวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนน 107 มทท.คอม	26

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

สังคมปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว อันเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาการต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเจริญทางด้านวัตถุ ทำให้บุคคลเกิดการแข่งขันกันในด้านวัตถุ จนแทบจะไม่ได้คำนึงถึง ระเบียบ กฎเกณฑ์ ศีลธรรม ประเพณีของสังคม ทำให้สังคมเกิดความสับสนวุ่นวาย บุคคลไม่มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ เห็นแก่ตัว เอารอดเอาเปรียบ ขาดความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน ปัญหาเหล่านี้มีผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติมาก เพราะประเทศชาติจะเจริญไปได้เท่าใดนั้นขึ้นอยู่กับ ประชากรในประเทศเป็นสำคัญ ดังที่ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2520 : 1) กล่าวว่า การพัฒนาประเทศจะดำเนินไปได้ด้วยปริมาณ และคุณภาพเพียงใดนั้นย่อมขึ้นอยู่กับลักษณะของพลเมืองส่วนใหญ่ในประเทศเป็นสำคัญ ดังนั้นในการพัฒนาประเทศจึงต้องเริ่มต้นที่การพัฒนาประชากร สิ่งที่จะช่วยย้่าให้บุคลากรของชาติเป็นพลเมืองดี มีความประพฤติเป็นที่พึงประสงค์ของสังคม คือ จริยศึกษา เพราะจริยศึกษาทำให้คนมีคุณธรรม มีบุคลิกภาพเหมาะสม และมีอุปนิสัยที่พึงปรารถนาของสังคม (มานอนันต์ ต้นชวนิชย์. 2523 : 48) การศึกษาจึงควรเน้นด้านจริยธรรมเป็นอันดับแรก เพราะถ้าจัดการศึกษาด้านจริยศึกษาให้ได้ผลตามจุดมุ่งหมายแล้ว ด้านอื่น ๆ ก็จะได้ติดตามไปด้วย (มนัส รัตนติลก ฌ ภูเก็ต. 2521 : 13)

การปลูกฝังจริยธรรมให้บุคคลเป็นคนดีมีคุณธรรมนั้น ควรทำตั้งแต่วัยเด็ก เพราะปลูกฝังได้ง่าย เด็กพร้อมที่จะเรียนรู้ และปฏิบัติตามดังที่ เพียเจท์ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และ เพ็ญแข ประจวบจันก. 2520 : 39 ; อ้างอิงมาจาก Piaget. 1962) ได้กล่าวถึงพัฒนาการทางด้านจริยธรรมของมนุษย์ว่าเด็กจะพัฒนาการทางด้านสติปัญญา ได้ถึงขั้นสูงสุด เมื่ออายุประมาณ 8-10 ปี ฉะนั้นพัฒนาการทางด้านจริยธรรมของเด็ก จึงบรรลุถึงขั้นสูงสุดเมื่ออายุ 8-10 ปี เช่นกัน ซึ่งตรงกับความเห็นของ อีระพร อูวรรณิณ (2526 : 3) ที่กล่าวว่า วัยของคนที่จำเป็นต้องเน้น

ในการเสริมสร้างจริยธรรม คือวัยเด็ก โดยเฉพาะวัยก่อนประถมศึกษา และวัยประถมศึกษาวัยนี้ อยู่ในระยะเริ่มต้นที่จะเรียนรู้กฎเกณฑ์ทางสังคม และทางจริยธรรม

การสอนจริยธรรมที่ผ่านมา มนัส รัตนดิลก ณ ภูเก็ต (2521 : 13) ได้ให้ข้อสังเกตว่า การสอนส่วนใหญ่ ครูใช้วิธีการสอน แบบให้นักเรียนอ่าน และจดจำเพื่อตอบคำถาม เด็กจึง ไม่ให้ความสนใจเท่าที่ควร ครูขาดวัสดุอุปกรณ์ในการเรียนการสอน ทำให้การสอนไม่บรรลุจุดประสงค์ ในการที่ทำให้บุคคลมีจริยธรรมในตน นั่นคือ สมาชิกของสังคมยังไม่ถึงพร้อมซึ่งความมีจริยธรรมอันดี ซึ่งจากการศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยเป็นจำนวนมากแล้วเห็นว่า ความรู้ดีรู้ชั่ว ทศนคติ คุณธรรมนั้น เป็นสิ่งจำเป็น แต่ไม่เพียงพอที่จะทำให้เกิดพฤติกรรมการกระทำดีและเว้นชั่ว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เรื่องของนิสัยและพฤติกรรมในสถานการณ์อิสระ ทั้งนี้เพราะยังขาดลักษณะทางจริยธรรมที่ควรปลูกฝัง ควบคู่กันไป นั่นคือ "เหตุผลเชิงจริยธรรม" (โกศล มีคุณ. 2524 : 2)

เหตุผลเชิงจริยธรรม เป็นลักษณะทางจริยธรรม อันจะนำไปสู่การแสดงออกหรือพฤติกรรม การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม จึงเป็นลักษณะที่สำคัญ ซึ่งควรได้รับการส่งเสริม และพัฒนาให้สูงขึ้น ในเยาวชนไทย โคลเบอร์ก (Kohlberg. 1976 : 58 - 63) กล่าวว่า การปลูกฝังจริยธรรม แก่เด็กจะบรรลุเป้าหมายได้นั้น มีวิธีการเดียวเท่านั้น คือการสอนให้มึหลักการในการตัดสินใจทาง จริยธรรมที่ถูกต้อง เพราะถ้าเขามีหลักการในการตัดสินใจทางจริยธรรมถูกต้องแล้ว จะทำให้เขาสามารถ แก้ปัญหาทางจริยธรรมของตนเองได้ หลักทางจริยธรรมนี้เรียกว่า ความสามารถในการใช้เหตุผล เชิงจริยธรรม และจากรายงานวิจัยเรื่อง จริยธรรมของเยาวชนไทย สรุปได้ว่า เหตุผลเชิงจริยธรรม เป็นลักษณะอันหนึ่งที่ควรจะได้รับการส่งเสริม และยังเน้นว่า การเสริมสร้างเหตุผลเชิงจริยธรรม นี้ ควรเป็นจุดมุ่งหมายเชิงปฏิบัติ ของจริยศึกษาด้วย (ดวงเดือน พันธมนาวิน และเพ็ญแข ประจักษ์ปัจฉิม. 2520 : 215)

การสอนจริยธรรมให้ได้ผล ต้องให้เด็กรู้จักคิด รู้จักใช้เหตุผล และการตัดสินใจด้วยตนเอง (สุลักษณ์ ศิวรักษ์. 2522 : 99) ครูควรให้นักเรียนมีบทบาทร่วมในการสอน เช่น ให้มีการอภิปรายถกเถียง และหาข้อสรุปที่เป็นความเห็นของกลุ่ม (เมธี บิลันธนาภรณ์. 2524 : 58) สิ่งที่จะสอนควรมีความใกล้ชิดกับชีวิต มีความเข้าใจและมีความสัมพันธ์กับปัญหาวันต่อวันที่เด็กจะต้องพบ นอกจากนั้นยังต้องคำนึงถึงธรรมชาติที่เขามีสิทธิจะได้รับ (กรรมวิชาการ. 2523 : 28) ให้เด็กได้พบ

กับสถานการณ์ที่แท้จริงในโรงเรียน หรือพบกับสถานการณ์จำลองในห้องเรียนก็ได้ ซึ่งครูสามารถจัดให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติ เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสเลือก รู้วิธีตรวจสอบสิ่งที่ตนเลือก ไตร่ตรองถึงผลของการเลือก แล้วตัดสินใจการประเมินผลจะช่วยให้เขาเกิดความมั่นใจ และภูมิใจในการเลือก มั่นใจในการกระทำและสุขุมที่ได้กระทำอยู่เสมอ (สุนทร อมรวิวัฒน์. 2522 : 100 - 103)

การแสดงบทบาทสมมติ เป็นวิธีหนึ่งที่เอื้อต่อการสอนจริยธรรม เพราะการนำเอาสถานการณ์ในชีวิตประจำวันมาเป็นสถานการณ์ในห้องเรียน ให้เด็กได้ทดลองแสดง ทำให้เด็กเข้าใจปัญหาด้วยตนเอง จึงทำให้เด็กสนใจเรียน และศรัทธาที่จะนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการแก้ปัญหาในชีวิตจริง ดังนั้น การสอนโดยวิธีการแสดงบทบาทสมมติ จึงสามารถใช้สอนจริยศึกษาแก่เด็กได้ เพราะเป็นวิธีการที่ทำให้เด็กรู้จักคิดเป็น แก้ปัญหาเป็น (กรมวิชาการ. 2521 : 128) เด็กได้มีโอกาสแสดงออก ได้เรียนรู้การฝึกปฏิบัติตนให้ถูกต้องเหมาะสม และฝึกให้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ (ทิศนา แฉมณี. 2519 : 42) นอกจากนี้แล้วยังทำให้เด็กไม่เบื่อหน่ายต่อการเรียนอีกด้วย

การนำเอาศิลปะวัฒนธรรมพื้นบ้าน มาใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาจริยธรรมด้านต่าง ๆ ก็เป็นอีกวิธีหนึ่งที่สามารถสร้างความสนใจให้กับเด็กได้เป็นอย่างดี เพราะเป็นสิ่งที่เด็กรู้จักและอยู่ใกล้ตัวมากที่สุด หนังสือการละเล่นที่มีอิทธิพล ต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนชาวภาคใต้เป็นอย่างมาก วิบูลย์ ลี้สุวรรณ (2521 : 179) ได้ยืนยันถึงอิทธิพลของหนังสือที่มีต่อประชาชนว่า หนังสือที่มีอิทธิพลผูกพันกับชีวิต และชนบทประเพณีของประชาชนอยู่มาก นอกจากหนังสือจะให้ความบันเทิงในฐานะที่เป็นสื่อมวลชนท้องถิ่นชนิดหนึ่งแล้ว บทพากย์ บทเจรจาของหนังสือก็ยังสะท้อนให้เห็นถึงค่านิยม ทศนคติของประชาชนที่แฝงอยู่ในเรื่องที่หนังสือซึ่งแสดงอยู่เป็นอันมาก สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ (2522 : 137) ก็ได้กล่าวถึงบทบาทของหนังสือไว้อย่างชัดเจนว่า นอกจากหนังสือจะเป็นการละเล่นพื้นเมืองที่จัดว่าเป็นสื่อมวลชนท้องถิ่นที่สำคัญอย่างหนึ่งในภาคใต้แล้ว หนังสือยังมีความเหมาะสมที่จะใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพของประชาชนในท้องถิ่นได้ นอกจากนี้ บุญธรรม เทอดเกียรติชาติ (2522 : 8) ยังได้กล่าวถึงอิทธิพลของหนังสือต่อชาวภาคใต้ว่า บางจังหวัดมีอิทธิพลถึงเก้าสิบเปอร์เซ็นต์ทีเดียว เช่น พัทลุง ตรัง สงขลา และนครศรีธรรมราช

จะเห็นได้ว่าวิธีการแสดงบทบาทสมมุติ มีความเหมาะสม และมีประโยชน์ต่อการที่จะนำมาใช้สอนจริยศึกษา เพื่อพัฒนา เหตุผลเชิงจริยธรรม สำหรับเด็กประถมศึกษาได้เป็นอย่างดี แต่อย่างไรก็ตามก็ยังมี การนำวิธีการแสดงบทบาทสมมุติมาใช้ในการเรียนการสอนกันน้อยมาก ส่วนหนึ่งตะลุงซึ่งเป็นศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านของชาวจังหวัดที่มีอยู่ทั่วไป และมีอิทธิพลต่อชาวภาคใต้มาก จึงน่าจะได้นำสื่อพื้นบ้านชนิดนี้ มาใช้ในการเรียนการสอนวิชาจริยศึกษา เพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรม สำหรับเด็กประถมศึกษา ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำวิธีการดังกล่าวมาศึกษา กับกลุ่มตัวอย่าง ที่เป็นเด็กนักเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสงขลา ผลจากการศึกษาครั้งนี้ คาดว่า จะสามารถเป็นแนวทาง ในการเพิ่มประสิทธิภาพการสอนจริยศึกษา และทำให้ทราบว่าวิธีการสอนทั้งสองวิธี วิธีใดเหมาะสมที่จะนำมาใช้สอนจริยศึกษาสำหรับเด็กนักเรียน ประถมศึกษาในจังหวัดภาคใต้มากกว่ากัน

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบผลของการแสดงบทบาทสมมุติ และการเชิดหนังตะลุงในการยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรม
2. เพื่อศึกษาระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน ก่อนและหลังการสอนโดยการแสดงบทบาทสมมุติ และการเชิดหนังตะลุง

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางสำหรับครูสอนจริยศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้อง ในการนำวิธีการสอนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมุติ และการเชิดหนังตะลุงมาเป็นวิธีการปลูกฝังจริยธรรม เพื่อฝึกอบรมจิตใจของเยาวชนให้เป็นพลเมืองดี นอกจากนี้ยังเป็นแนวทางในการพัฒนาวิธีการสอนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการสอนจริยธรรมให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2532
โรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา

2. กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2532 โรงเรียนบ้านนา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา จำนวน 60 คน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม โดยวิธีจับฉลาก กำหนดเป็นกลุ่มทดลองที่ 1 และ 2 โดยวิธีจับฉลาก ดังนี้

กลุ่มทดลองที่ 1 ศึกษาจากการดูการแสดงบทบาทสมมติ

กลุ่มทดลองที่ 2 ศึกษาจากการดูการขีดหนังตะลุง

3. ตัวแปรที่จะศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ คือวิธีสอนที่ยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรม แบ่งเป็น 2 วิธี ได้แก่

3.1.1 การสอนโดยใช้วิธีการแสดงบทบาทสมมติ

3.1.2 การสอนโดยใช้วิธีการขีดหนังตะลุง

3.2 ตัวแปรตาม คือระดับเหตุผลเชิงจริยธรรม ซึ่งได้จากการรวมคะแนนที่นักเรียน
ทำแบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรม หลังจากได้รับการสอนทั้งสองวิธีแล้ว

4. เนื้อหา

เนื้อหาที่นำมาใช้ในการทดลองครั้งนี้ เป็นเนื้อหาที่กำหนดใช้ในหลักสูตรประถมศึกษา
พุทธศักราช 2521) กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 วิชาจริยศึกษา เรื่อง
ความซื่อสัตย์

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. ระดับเหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง ระดับของความคิดอย่างมีเหตุผลในการที่จะเลือกกระทำพฤติกรรม หรือไม่กระทำพฤติกรรมต่าง ๆ ของนักเรียนในสถานการณ์ที่ขัดแย้ง โดยยึดทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก ซึ่งมี 3 ระดับ 6 ขั้น ดังนี้

1.1 ระดับที่ 1 จริยธรรมก่อนกฎเกณฑ์ เป็นระดับที่บุคคลปฏิบัติความถูกต้อง และความไม่ถูกต้องของสังคมในรูปของความพึงพอใจของตนเอง ระดับนี้แบ่งเป็น 2 ขั้นคือ

1.1.1 ขั้นที่ 1 ยึดหลักหลบหลีกการลงโทษ หมายถึง การทำให้เหตุผลของการที่จะกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรม โดยใช้การให้รางวัล และการลงโทษ เป็นการตัดสินใจว่าการกระทำนั้นดีหรือเลว ถ้าได้รับการลงโทษเขาจะไม่กระทำพฤติกรรมนั้น เช่น เมื่อกระทำแล้วถูกตำราวจจับ ถูกคนอื่นตำหนิประนาม เป็นต้น

1.1.2 ขั้นที่ 2 ยึดหลักการแสวงหารางวัล คือเอาความพอใจของตนเองเป็นหลักในการตัดสินใจการกระทำ ต้องการรางวัลจากผู้อื่น เช่น ต้องการคำชมเชยหรือสิ่งตอบแทนอื่น ๆ จากการกระทำนั้น

1.2 ระดับที่ 2 จริยธรรมตามกฎเกณฑ์ คือบุคคลปฏิบัติตามความคาดหวังของครอบครัว กลุ่มชน หรือชาติ เขาจะสนับสนุนการกระทำตามสิ่งที่คนอื่นเห็นว่าดี และกระทำตามหน้าที่ และระเบียบสังคม ระดับนี้แบ่งเป็น 2 ขั้น คือ

1.2.1 ขั้นที่ 3 ยึดหลักทำตามที่ผู้อื่นเห็นชอบ คือการทำให้เหตุผลตัดสินใจจากการพิจารณาว่า อะไรเป็นสิ่งที่คนดีควรกระทำ หรือเป็นสิ่งที่คนในสังคมส่วนใหญ่ปฏิบัติกัน ถือว่าเป็นสิ่งที่ถูก เช่น ทำทาน เพราะเป็นสิ่งที่คนอื่น ๆ ปฏิบัติกัน และเห็นว่าดี ฆ่าสัตว์เพราะคนอื่น ๆ เห็นว่าไม่ดี

1.2.2 ขั้นที่ 4 ยึดหลักทำตามหน้าที่ และระเบียบของสังคม ถือการให้เหตุผลโดยพิจารณาถึงสิทธิและหน้าที่ของตนในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคม จะต้องรักษาระเบียบและกฎหมายของสังคมส่วนรวม เช่น ไม่ทำอะไรที่ผิดกฎหมายหรือศีลธรรม ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะที่เป็นสมาชิกของครอบครัว

1.3 ระดับที่ 3 จริยธรรมเหนือกฎเกณฑ์ คือบุคคลพยายามลอกเลียนแบบค่านิยมทางศีลธรรม จรรยาสาธก ซึ่งเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวาง โดยหลุดพ้นจากความเห็นของกลุ่มชนในค่านิยมต่าง ๆ ทั้งที่มีความสัมพันธ์กับบุคคล ระดับนี้แบ่งเป็น 2 ชั้น คือ

1.3.1 ชั้นที่ 5 ยึดหลักการมีเหตุผลและเคารพตนเอง หมายถึง การให้เหตุผลโดยไม่คำนึงถึงกฎเกณฑ์ทางสังคม หรือกฎหมายที่ตายตัว เห็นว่าสิ่งเหล่านี้สามารถยืดหยุ่นได้ ตามวิถีทางของประชาธิปไตย เพื่อให้ได้มาซึ่งเสรีภาพ และความยุติธรรม

1.3.2 ชั้นที่ 6 ยึดหลักทำตามอุดมคติสากล คือการให้เหตุผลโดยยึดหลักความยุติธรรม และศักดิ์ศรี ความภาคภูมิใจของมนุษย์ ซึ่งอยู่เหนือความเข้าใจทางกฎหมาย เช่น เห็นว่าชีวิตทุกชีวิตมีค่า ไม่ว่าจะเป็นคนดีหรือเลว เป็นต้น

2. การแสดงบทบาทสมมติ หมายถึง กิจกรรมแสดงของนักเรียน ที่มีการกำหนดสถานการณ์สมมติขึ้นมา และกำหนดบทบาทเฉพาะตัวให้แก่สมาชิกแต่ละคนในกลุ่ม ให้แสดงบทบาทไปตามลักษณะนิสัยของตัวละครที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และถือเอาการแสดงออกทั้งด้านความรู้สึก และพฤติกรรมของผู้แสดงมาเป็นข้ออภิปรายเพื่อการเรียนรู้

3. หนังสติ่ง หมายถึง มหรสพหรือการละเล่นพื้นเมืองซึ่งจัดเป็นสื่อมวลชนท้องถิ่นชนิดหนึ่งที่มีความนิยมกันมากในภาคใต้ของประเทศไทย เป็นการแสดงที่เกิดจากการอาศัยรูปสลักหรือที่แกะสลักจากหนังโคหรือกระบือ และมีผู้เชิดให้โลดเต้นไปตามบทพากย์ บทเจรจา บทขับกลอน และเสียงดนตรีประกอบ โดยให้เงาของรูปหนังไปปรากฏที่จอผ้าขาว ซึ่งอาศัยแสงไฟที่ส่องผ่านตัวหนังหรือรูปหนังมาจากหลังโรง เป็นการผสมผสานกันของศิลปะหลายแขนง ซึ่งมีลักษณะพิเศษเฉพาะตัว

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จะกล่าวถึงเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนจริยศึกษา การแสดงบทบาทสมมติ และการเชิดหนังตะลุงตามลำดับ ดังนี้

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม

ความหมายของจริยธรรม

นักการศึกษาหลายท่านที่สนใจศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับจริยธรรม โดยแต่ละท่านได้ให้คำจำกัดความหรือความหมายของจริยธรรม (morality) ตามแนวความคิดของเขาต่าง ๆ กัน ดังนี้

พินัส หัสนาคินทร์ (2523 : 48) กล่าวว่า จริยธรรม หมายถึง ความประพฤติอันพึงปฏิบัติต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อสังคม ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองเกษมสุขขึ้นในสังคม และสมาชิกในสังคม การที่จะปฏิบัติให้เป็นไปเช่นนั้นได้ ผู้ปฏิบัติต้องรู้จักว่า สิ่งใดถูก สิ่งใดผิด ดังนั้น การปฏิบัติตามหลักจริยธรรม จึงต้องประกอบกันทั้งความรู้สึทางจิตใจ และการปฏิบัติทางกาย อันสอดคล้องกับความรู้สึทางจิต

เปลก สนธิรักษ์ และวิทย์ วิศุทท์เวชย์ (2522 : 82) ได้ให้ความหมายของจริยธรรมว่า จริยธรรมคือ หลักธรรมอันเป็นปฏิบัติในการกระทำที่เป็นไปตามครรลองคลองธรรม มีลักษณะพิเศษคือ เป็นการให้ผลประโยชน์แก่ผู้อื่น และในเวลาเดียวกันก็เป็นประโยชน์แก่ตนเอง การปฏิบัติตามหลักธรรมนั้น ก่อให้เกิดผลดีงามแก่ตัวเอง ผลดีที่เกิดขึ้นมี 2 แห่ง คือ ทางใจและทางกาย ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายปลายทางแห่งจริยธรรมไว้คือ

1. ทำให้ชีวิตมีความสุข
2. ทำให้ผู้อื่นมีความสุข

3. ปลดปล่อยตัวเองให้มีอิสระ

· สารัช บัวศรี (2522 : 18) ได้ให้ความหมายของจริยธรรมไว้ว่า จริยธรรม คือ แนวทางในการประพฤติ เพื่ออยู่กันได้อย่างร่มเย็นในสังคม

จากความหมายของจริยธรรม ที่รวบรวมมาจากแนวความคิดของนักศึกษาหลาย ๆ ท่าน พอสรุปได้ว่าจริยธรรมหมายถึง แนวทางที่เป็นมาตรฐานในการประพฤติปฏิบัติของบุคคล ซึ่งเป็นสิ่งที่ดีงาม มีประโยชน์ต่อตนเองและต่อผู้อื่น ก่อให้เกิดความสงบสุข และความเจริญรุ่งเรืองแก่สังคม

✓ ลักษณะทางจริยธรรมของมนุษย์

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524 : 2 - 3) ได้แบ่งลักษณะทางจริยธรรมของมนุษย์ ออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. ความรู้เชิงจริยธรรม หมายถึง การมีความรู้ไว้ในสังคมของคนนั้นถือว่า การกระทำชนิดใดดีควรกระทำ และการกระทำชนิดใดเลว ควรงดเว้น ลักษณะและพฤติกรรมประเภทใดเหมาะสมมากที่สุดเพียงใด ปริมาณความรู้เชิงจริยธรรม หรือความรู้เกี่ยวกับค่านิยมทางสังคมนั้น ขึ้นอยู่กับอายุ ระดับการศึกษา และพัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคล

✓ 2. ทักษะคิดเชิงจริยธรรม หมายถึง ความรู้ของบุคคลเกี่ยวกับลักษณะหรือพฤติกรรมเชิงจริยธรรมต่าง ๆ ว่า ตนชอบหรือไม่ชอบลักษณะนั้น ๆ เพียงใด ทักษะคิดเชิงจริยธรรมของบุคคลส่วนมากจะสอดคล้องกับค่านิยมในสังคมนั้น แต่บุคคลบางคนในสถานการณ์ปกติ อาจมีทักษะคิดแตกต่างไปจากค่านิยมของสังคมก็ได้ ทักษะคิดเชิงจริยธรรมของบุคคลนั้นมีความหมายกว้างกว่าความรู้เชิงจริยธรรมของบุคคล เพราะทักษะคิดเชิงจริยธรรมนั้น รวมทั้งความรู้และความรู้สึกรู้สียงเรื่องนั้น ๆ เข้าด้วยกัน

3. เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลใช้เหตุผลในการเลือกที่จะกระทำหรือเลือกที่จะไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เหตุผลที่กล่าวถึงนี้จะแสดงให้เห็นถึงเหตุจูงใจหรือแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการกระทำต่าง ๆ ของบุคคล การศึกษาเหตุผลเชิงจริยธรรมจะทำให้ทราบว่า บุคคลผู้มีจริยธรรมในระดับแตกต่างกันอาจจะมีความคล้ายคลึงกันได้เสมอ และบุคคลที่มีการกระทำเหมือนกันอาจมีเหตุผลเบื้องหลังการกระทำ และระดับจริยธรรมที่ต่างกันก็ได้

นอกจากนี้ การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมยังมีความสัมพันธ์กับพัฒนาการทางด้านอื่น ๆ ของบุคคลด้วย โดยเฉพาะพัฒนาการทางสติปัญญาและทางอารมณ์ ตลอดจนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมประเภทต่าง ๆ ของบุคคลอีกด้วย

4. พฤติกรรมเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลแสดงพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบหรืองดเว้นการแสดงพฤติกรรมที่ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ หรือค่านิยมในสังคมนั้น พฤติกรรมเชิงจริยธรรมเป็นสิ่งที่สังคมให้ความสำคัญมากกว่าจริยธรรมด้านอื่น ๆ ทั้งนี้เพราะการกระทำในทางที่ดีและเลวของบุคคลนั้น ส่งผลโดยตรงต่อความผาสุกและความทุกข์ของสังคม

วิธีส่งเสริมการพัฒนาจริยธรรม

วิธีส่งเสริมการพัฒนาทางจริยธรรมนั้นกระทำได้หลายวิธี เช่น การให้ความรู้ขั้นสูงขั้น การให้แสดงบทบาท การใช้อิทธิพลของเพื่อน และการเลียนแบบจากตัวแบบ (ดวงเดือน พันธุนาวิน. 2524 : 50 - 59) ซึ่งแต่ละวิธีมีรายละเอียด ดังนี้

1. วิธีการให้ความรู้ขั้นสูงขั้น วิธีการฝึกฝนเด็กซึ่งใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมนั้นต่างให้สามารถเข้าใจเหตุผลในขั้นที่สูงขึ้นไปนั้น เริ่มจากการศึกษาพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กตามทฤษฎีของเพียเจท์ (Piaget) นักจิตวิทยา ได้ใช้วิธีการให้เหตุผลที่เหนือกว่าที่เด็กเข้าใจ เพื่อให้เด็กได้ความรู้ขั้นที่สูงกว่าที่ตนมีอยู่ เมื่อเด็กได้รับเหตุผลอันใหม่เด็กจะนำมาคิดเปรียบเทียบกับเหตุผลเดิมของตน ซึ่งได้จากการเปรียบเทียบนี้ เด็กจะเกิดความรู้ที่ขัดแย้งกันหรือเกิดความไม่สมดุลย์ทางความคิดขึ้น ความไม่สมดุลย์นั้นจะเป็นเครื่องกระตุ้นให้เด็ก มีการปรับปรุงโครงสร้างทางความคิดของตน เพื่อให้เกิดความคิดที่สมดุลย์ขึ้น ซึ่งจะช่วยให้เด็กเข้าใจ และยอมรับเหตุผลในขั้นที่สูงกว่าขั้นของตนได้

2. วิธีการให้แสดงบทบาท การให้เด็กแสดงบทบาทเป็นตัวสำคัญในเรื่องที่มีปัญหาขัดแย้งทางจริยธรรม จะเป็นเครื่องช่วยให้เด็กมีความผูกพันใกล้ชิดกับปัญหาของตัวเองในเรื่องเหมือนกับปัญหาของตนเอง ซึ่งจะทำให้เด็กมีความคิดกว้างขวาง และเกิดความคิดเข้าใจแตกต่างไปจากเดิม ไม่ยึดอยู่แต่ตนเอง เป็นการฝึกให้บุคคลได้กระทำพฤติกรรมที่เหมาะสมกับกาลเทศะและเหตุผล โดยการกระทำนั้นเป็นสิ่งแปลกและใหม่สำหรับบุคคลนั้น ส่วนสถานการณ์ที่สร้างขึ้นนั้น

เป็นสถานการณ์ที่บุคคลนั้นเคยประสบมาก่อน ฉะนั้นการแสดงบทบาทก็เป็นการก่อให้เกิดพฤติกรรม
ใหม่ที่เหมาะสมมากกว่า ทั้งนี้เพื่อจะได้ทดแทนพฤติกรรมเดิมซึ่งอาจไม่เหมาะสม

3. วิธีการใช้อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน การใช้อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อเด็กมาก
เด็กจะยึดถือเพื่อนเป็นแบบอย่าง และคล้อยตามลักษณะทางจริยธรรมที่เพื่อนได้แสดงออกได้โดยง่าย
ยิ่งเป็นเพื่อนที่รักมากด้วยแล้วจะเป็นตัวแบบที่สำคัญที่สุดของเด็ก ในจริยธรรมขั้นที่ 3 ของโคลเบอร์ก
ได้เห็นว่าเด็กจะแสดงพฤติกรรมด้วยมีความต้องการให้คนอื่นสังคมพอใจตนเอง หรือมองเห็นว่าตนเอง
น่ารัก ดังนั้นการทำตัวให้คล้อยตามเพื่อนจึงเป็นพฤติกรรมที่เด็กเลียนแบบเพื่อน เพื่อให้เพื่อน
ยอมรับและเข้ากลุ่มได้ การปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน จะมีผลต่อจริยธรรมของเด็ก ทั้งนี้เพราะการที่
เด็กมีโอกาสพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ได้อภิปรายขัดแย้งกัน จะทำให้เด็กได้รับความคิดเห็นและ
ทัศนคติใหม่ ๆ ต่างไปจากที่ตนมีอยู่ และสามารถปรับปรุงให้เข้ากันได้ เขาก็จะมีโครงสร้างของ
ความรู้และเหตุผลใหม่ขึ้น

4. วิธีการเลียนแบบจากตัวแบบ การใช้ตัวแบบแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ให้ผู้ถูกทดลอง
เห็น จะเป็นวิธีหนึ่งที่จะทำให้ผู้ถูกทดลองทำพฤติกรรมนั้น ๆ ตามตัวแบบได้ การจัดตัวแบบนี้
เป็นการให้ความรู้แก่ผู้ที่ถูกทดลองได้วิธีหนึ่ง นอกเหนือจากการให้แสดงบทบาท เพื่อรับคำแนะนำ
จากเพื่อน หรือการให้เพื่อนแสดงความคิดเห็นที่เหมือนกันเป็นเอกฉันท์ อันทำให้ผู้ถูกทดลองคล้อย
ตามกลุ่มเพื่อนได้มาก การจัดตัวแบบเพื่อให้เกิดการเลียนแบบเป็นวิธีที่นักจิตวิทยาเชื่อว่า เด็กจะ
เรียนรู้จากสังคมได้มากที่สุดและเป็นวิธีการที่เด็กอาจทำตามโดยไม่รู้สึกรู้สีกตัวว่ากำลังถูกชักจูง ผลที่
เกิดขึ้นกับตัวแบบและลักษณะของตัวแบบ เป็นสาเหตุสำคัญที่จะทำให้บุคคลกระทำพฤติกรรมตามตัวแบบ
หรือไม่ ตัวแบบที่มีอิทธิพลที่ทำให้เด็กทำตามได้มากคือ ตัวแบบที่เป็นผู้ใหญ่กว่าตน มีคุณสมบัติน่าสนใจ
และน่าเลื่อมใส และเป็นตัวแบบที่ได้ทำพฤติกรรมที่ส่งเสริมคุณสมบัตินั้นของผู้เลียนแบบด้วย การ
เลียนแบบนั้นสามารถจะใช้ในการส่งเสริมการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและทัศนคติเชิงจริยธรรมได้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนจริยศึกษา

การศึกษาวิจัยถึงความสัมพันธ์ระหว่างการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมกับพฤติกรรมเรื่องจริยธรรมของเยาวชนไทย (ดวงเดือน พันธุนาวิน และเพ็ญแข ประจักษ์ปัจฉิม. 2520) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความซื่อสัตย์ของวัยรุ่นกับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม และลักษณะมุ่งอนาคต กลุ่มตัวอย่างเป็นวัยรุ่นชายฐานะปานกลาง และด้อยในกรุงเทพมหานคร 300 คน เล่นเกมสลับในห้องปฏิบัติการ จากการทดลองพบว่า จิตลักษณะด้านการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคต และทัศนคติต่อคุณธรรม ความซื่อสัตย์มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมซื่อสัตย์ และความสามารถทำนายพฤติกรรมซื่อสัตย์อย่าง เชื่อมกันได้

วิริยะ บุญชนะนิวาสน์ (2523 : 49) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบการสอนจริยศึกษา โดยวิธีการบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการสอนแบบธรรมดาในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 60 คน ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มนักเรียนที่สอนโดยวิธีการกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มีพัฒนาการทางทัศนคติทางจริยธรรมสูงกว่า กลุ่มที่สอนด้วยวิธีธรรมดาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และหลังจากการสอนไปแล้ว 1 เดือน ทัศนคติทางจริยธรรมของนักเรียนทั้งสองกลุ่มยังคงเดิม และกลุ่มที่สอนด้วยวิธีการกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ มีทัศนคติทางจริยธรรมสูงกว่ากลุ่มที่สอนด้วยวิธีธรรมดา

ประเสริฐศรี เอี่ยมครินทร์ (2524 : 52) ได้ทำการทดลองใช้แม่แบบเพื่อพัฒนาจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ ผลการวิจัยพบว่าการใช้เทคนิคแม่แบบดังกล่าว ช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลง โดยกลุ่มทดลองมีจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์เพิ่มขึ้น

สมเดช สีแสง (2525 : 59 - 61) ได้ศึกษาทดลองสอนการยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนกลุ่มทดลองหลังการสอนโดยใช้หนังสือทานประกอบสูงกว่ากลุ่มควบคุมซึ่งสอนตามแผนการสอนของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สกล เทียงแท้ (2525 : 103) ได้ศึกษาผลการใช้การอภิปรายกลุ่มในการยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มาจากสภาพสังคมที่แตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 256 คน ผลการศึกษาพบว่า การฝึกฝนการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้วยวิธีอภิปรายกลุ่ม สามารถทำให้ผู้เข้ารับการฝึกพัฒนาการในด้านเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่าผู้ไม่ได้อภิปรายกลุ่ม

รับการฝึกอย่าง เชื่อมกัน ได้สูง ทั้งที่ก่อนฝึกนั้นผู้ถูกศึกษาทั้งสองกลุ่ม เริ่มโดยมีความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมเท่าเทียมกัน นอกจากนี้ยังพบว่าผู้อยู่ในบรรยากาศแบบประชาธิปไตยสูงและต่ำแต่เดิมนั้น จะมีเหตุผลเชิงจริยธรรมไม่แตกต่างกัน แต่หลังการทดลองแล้วพบว่า ผู้ที่อยู่ในบรรยากาศแบบประชาธิปไตยสูง ได้รับประโยชน์จากการฝึกมากกว่าผู้ที่อยู่ในบรรยากาศแบบประชาธิปไตยต่ำ ผลที่น่าสนใจอีกอย่างหนึ่งคือ ได้พบว่าผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและปานกลาง จะมีความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงตั้งแต่ก่อนฝึก ครั้นในช่วงหลังฝึกปรากฏว่ากลุ่มดังกล่าวมีพัฒนาการในจิตลักษณะนี้มากกว่ากลุ่มที่เรียนอ่อนด้วย ส่วนในด้านบุคลิกภาพนั้น ก่อนฝึกและหลังฝึกผู้มีลักษณะการเก็บตัว แสดงตัว จะใช้เหตุผลไม่แตกต่างกัน และพบว่าผู้ที่มีความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงนั้น ได้แก่ ผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และเป็นผู้ที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมก่อนฝึกสูงด้วย

เซลแมน และ ลิเบอร์แมน (Selman and Liberman. 1975 : 712 - 716)

ได้ทดลองใช้ฟิล์มสตริปที่มีเสียงประกอบในการเสนอเรื่องราว ในการสอนร่วมกับการอภิปรายปัญหาจริยธรรมกับเด็กนักเรียนเกรด 2 พบว่า มีผลในการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงขึ้นกว่าไม่ใช้ฟิล์มสตริป นั่นก็คือ การใช้สื่อช่วยเสนอเรื่องราวปัญหาให้เด็กเข้าใจง่ายขึ้น เป็นสาเหตุช่วยให้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ และนับว่าเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการสอนจริยธรรมในระดับประถมศึกษา

บิสกิน และฮอสกินสัน (Biskin and Hoskinson. 1977 : 407 - 425) ได้ทดลองสอนจริยธรรมโดยใช้วิธีการจัดโครงสร้างการอภิปรายเกี่ยวกับจริยธรรมที่ตัดสินใจจากจรรยาบรรณคดีและการอ่านเรื่องราว โดยใช้นักเรียนในระดับ 4 - 5 แบ่งออกเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม แล้ววัดจริยธรรมตามแบบวิธีของโคลเบอร์ก จากนั้นก็ทดลองโดยกลุ่มทดลองมีการจัดโครงสร้างการอภิปรายกลุ่มอย่างมีระบบ ครูใช้คำถาม 3 แบบคือ คำถามที่เกี่ยวกับข้อเท็จจริง ติความ และการประเมิน เพื่อย้ำให้ผู้เรียนสมมุติบทบาทของตนลงไป ส่วนกลุ่มควบคุมปล่อยให้มีการอภิปรายเป็นไปตามธรรมชาติ จากนั้นทดสอบระดับจริยธรรมในตอนหลัง ผลการวิจัยพบว่า การอภิปรายอย่างเป็นระบบ ที่ให้โอกาสผู้เรียนให้อยู่ในบทบาทในท้องเรื่อง สามารถเปลี่ยนการตัดสินใจจริยธรรมในระดับที่สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นั้นหมายความว่า ผู้สอนสามารถพัฒนาการใช้เหตุผล

เชิงจริยธรรมได้โดยให้เขาได้มีโอกาสอภิปรายขณะที่อยู่ในสถานการณ์ทางสังคมที่ทำให้เขาต้อง
กระทำบทบาทต่าง ๆ กันมาก

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการแสดงบทบาทสมมติ

ความหมายของการแสดงบทบาทสมมติ

แชฟเทล และแชฟเทล (Shaftel and Shaftel. 1967 : 83 - 84) ได้ให้
ความหมายของการแสดงบทบาทสมมติไว้ว่า หมายถึง วิธีการเรียนรู้สภาพชีวิตในสังคมอย่างดั่งแท้
การแสดงบทบาทสมมติเป็นแนวทางที่จะช่วยให้นักศึกษาดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข การ
แสดงบทบาทสมมติจะแบ่งไว้ซึ่งมวลประสบการณ์ และกลวิธีแก้ปัญหาหลายด้านหลายทาง เช่น
การอภิปรายปัญหา การวิเคราะห์ปัญหา และให้คำจำกัดความโดยผ่านขั้นตอนต่าง ๆ คือ การ
แสดงบทบาทปฏิริยาตอบสนองของผู้ที่มีต่อผู้แสดง การเลือกบทบาทที่เหมาะสมและการสรุปนำไปใช้
ประหยัด จีรวรพงศ์ (2522 : 97) มีความเห็นว่า เป็นการแสดงไปตามลักษณะนิสัย
ของตัวละครที่ถูกกำหนดโดยผู้แสดงต้องพยายามหาวิธีแก้ปัญหาให้ได้ซึ่งจะให้ผลต่อผู้เรียนหลายโอกาส
เช่น เป็นการเตรียมพร้อมที่จะแก้ปัญหาบางอย่างในอนาคต การถ่ายทอดข้อเท็จจริง การวิเคราะห์
สถานการณ์บางอย่าง ความคิดเห็นของผู้อื่น ควรให้ผู้เรียนได้แสดงบทบาทโดยอิสระ

ประกอบ ระกิติ (2523 : 145) กล่าวว่าเป็นการแสดงแบบหนึ่งโดยการสร้างสถานการณ์
ที่เป็นปัญหานั้นแล้วให้นักศึกษาตั้งแต่สองคนขึ้นไปแสดงบทบาทตามสถานการณ์ซึ่งโดยปกติมักไม่ใช่บทบาท
ของตนชั่วระยะเวลาสั้น ๆ ต่อหน้าผู้ชม เพื่อพิสูจน์สิ่งที่สมมุติขึ้นว่าผู้แสดงจะประพฤติดต่อบุคคลอื่นใน
สถานการณ์นั้น ๆ อย่างไร ผู้ชมมีส่วนร่วมในการนึกคิดหรือนำความเกี่ยวข้องของการแสดงไปประยุกต์
ต่อสถานการณ์เพื่อการแก้ปัญหาและการเรียนรู้ที่จะปรับพฤติกรรมของตนอย่างมีประสิทธิภาพในสภาวะ
ต่าง ๆ

จากแนวความคิดดังกล่าว พอสรุปได้ว่า การแสดงบทบาทสมมติ เป็นการสร้างสถานการณ์
สมมุติขึ้นมา ให้ผู้เรียนได้แสดงบทบาทนั้นอย่างอิสระ ตามความรู้สึกนึกคิดของตน เพื่อฝึกการนำ
ความเกี่ยวข้องของการแสดงไปใช้ในการแก้ปัญหา

ประโยชน์ของการแสดงบทบาทสมมติ

ทิศนา แคมมณี (2519 : 42) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายและประโยชน์ของการใช้บทบาทสมมติในการเรียนการสอนไว้ ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้เรียนได้เข้าใจว่าพฤติกรรมย่อมมีสาเหตุ การที่ผู้เรียนได้แสดงบทบาทต่าง ๆ ที่ถูกจำกัดอยู่ในสภาพการณ์ต่าง ๆ จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจถึงสาเหตุที่ผลักดันให้แสดงพฤติกรรม ซึ่งความเข้าใจเช่นนี้ช่วยผู้เรียนไม่ตัดสินใจก่อนที่จะพิจารณาถึงสาเหตุ
2. ช่วยให้ผู้เรียนได้ผ่อนคลายความตึงเครียดที่ได้รับ ซึ่งไม่สามารถที่จะแสดงออกมาได้ การแสดงบทบาทสมมติจะช่วยผู้เรียนได้ระบายความรู้สึกนั้น ๆ ออกมา
3. ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ และเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น ความเข้าใจนี้ทำให้ผู้เรียนรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา
4. ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสสำรวจค่านิยมของตน และหาหลักยึดเหนี่ยวในการดำรงชีวิต ในขณะที่ผู้เรียนแสดงบทบาทอยู่จะมีภาระกระทำหรือการตัดสินใจให้เห็นถึงค่านิยมของตน
5. ช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจตนเองมากขึ้น และเรียนรู้ที่จะปรับปรุงตนเองในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ตลอดจนทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
6. ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้และฝึกฝนการปฏิบัติตนให้ถูกต้อง เหมาะสมในหลาย ๆ บทบาท เพื่อช่วยเหลือในการสำรวจและค้นหาพฤติกรรมที่ถูกต้อง และเหมาะสมในแต่ละสถานการณ์
7. ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ การแสดงบทบาทสมมติแทบทุกบทบาทจะมีสถานการณ์ที่มีความขัดแย้งอยู่ ผู้แสดงจะต้องรู้จักคาดคะเนและคิดในหลายแง่ โดยใช้วิจารณญาณและไหวพริบในการแก้ปัญหา
8. ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้การปฏิบัติตนในสังคม มนุษย์เป็นสัตว์สังคม การเรียนรู้การประพฤติกฎปฏิบัติที่เหมาะสมจึงเป็นสิ่งที่จำเป็น
9. ช่วยฝึกให้ผู้เรียนปฏิบัติตามขั้นตอน คือ รู้สึก คิด แล้วกระทำ
10. ช่วยพัฒนาความสัมพันธ์ในกลุ่มผู้เรียนให้ดีขึ้น ในการทำงานร่วมกับสมาชิกในกลุ่มอาจมีปัญหาคัดแย้งกัน การฝึกให้ผู้เรียนยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล เป็นแนวทางนำไปสู่ความเข้าใจและความสามัคคี

11. ช่วยให้ผู้ครูได้รู้จักผู้เรียนอย่างลึกซึ้งขึ้น เมื่อผู้เรียนได้แสดงพฤติกรรมออกมา

เอนกกุล กริแสง (2520 : 207) กล่าวว่า การแสดงบทบาทสมมติ จะส่งเสริมให้นักเรียนกล้าเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น สามารถวิเคราะห์ปัญหาได้อย่างถูกต้อง เข้าใจความรู้สึกของผู้อื่นและเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างตนเองและหมู่คณะ

ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ (2522 : 10 - 13) กล่าวถึงประโยชน์ที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติ ว่าเป็นการฝึกนักเรียนในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ช่วยให้นักเรียนได้รู้ถึงความขัดแย้ง ความเป็นจริงของโลกจากสถานการณ์สมมติที่ครูจัดขึ้น ช่วยให้การสอนของครูมีชีวิตชีวา ทำให้นักเรียนกระตือรือร้นที่จะอภิปรายปัญหา ช่วยฝึกนักเรียนให้แสดงออก ช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ เช่น พัฒนาการทางกาย ทางสังคม ทางภาษา และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

การนำบทบาทสมมติไปใช้ในการเรียนการสอน

การนำบทบาทสมมติมาใช้ในการเรียนการสอน ส่วนใหญ่มีอยู่ 2 วิธี คือ

1. การใช้บทบาทสมมติแบบเตรียมบทไว้พร้อม หมายถึง ผู้สอนได้เตรียมบทไว้ล่วงหน้า ผู้แสดงอาจแสดงตามบทบาทบ้าง คิดบทบาทขึ้นแสดงเองบ้าง แต่ต้องตรงกับเนื้อเรื่องที่กำหนด
2. การใช้บทบาทสมมติแบบไม่มีบทเตรียมไว้ หมายถึง ผู้แสดงไม่ต้องฝึกซ้อมมาก่อน เมื่อเรียนถึงเรื่องใด ตบมใด ก็ออกมาแสดงได้ทันที โดยแสดงไปตามความรู้สึกนึกคิดของตนเอง

ทศนา แวมณณี (2519 : 44 - 47) กล่าวถึงกระบวนการในการใช้บทบาทสมมติไว้ว่า น่าที่จะเป็นการใช้บทบาทสมมติแบบเตรียมบทไว้พร้อม หรือการใช้บทบาทสมมติแบบไม่ได้เตรียมบทไว้ มีลักษณะคล้ายคลึงกัน ดังนี้

1. ขั้นตอนเตรียมการ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

1.1 การแจกแจงและกำหนดขอบเขตของปัญหา ครูต้องวิเคราะห์แยกแยะสถานการณ์ว่าอะไรคือปัญหาหรือจุดที่ต้องการชี้ให้ผู้เรียนเห็น และเรียนเพื่อความเข้าใจ กำหนดขอบเขตของปัญหาที่จะสอน

1.2 เมื่อได้ปัญหาที่ชัดเจนแล้ว ครูจะต้องกำหนดสถานการณ์สมมติที่ง่ายและชัดเจนขึ้น พร้อมทั้งเขียนบทบาทสมมติที่จะให้นักเรียนแสดง

2. ขึ้นแสดง แบ่งออกเป็น 7 ตอน คือ

2.1 การอุ่นเครื่อง เป็นการช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจตรงกับในเรื่องที่จะเรียน ครูอาจเล่าเรื่องราวหรือสถานการณ์สมมติให้นักเรียนฟัง

2.2 การเลือกตัวผู้แสดง อาจเลือกบุคคลที่มีลักษณะใกล้เคียงกับบทบาทหรือบุคคลที่มีลักษณะตรงกันข้ามก็ได้

2.3 การจัดฉากแสดง หลังจากที่ได้ผู้แสดงแล้วจึงจัดฉากแบบสมมุติขึ้น เพื่อให้การแสดงใกล้เคียงกับความเป็นจริง อาจเป็นแบบง่าย ๆ จนถึงแบบหรูหรา

2.4 การเตรียมผู้สังเกตการณ์ ครูจะต้องช่วยให้ผู้เรียนหัดสังเกต และวิเคราะห์เหตุการณ์ไปด้วย มิฉะนั้นการอภิปรายและการวิเคราะห์หลังการแสดงจะไม่ได้ผลเท่าที่ควร

2.5 การเตรียมความพร้อมก่อนการแสดง ครูต้องช่วยขจัดความตื่นเต้น ความประหม่า และความวิตกกังวลของผู้แสดงออกไปด้วยวิธีต่าง ๆ

2.6 การแสดง การแสดงควรเป็นไปตามธรรมชาติ ไม่มีการขัดแย้งกัน นอกจากนี้ในกรณีที่ผู้แสดงต้องการความช่วยเหลือ ครูอาจเข้าไปช่วยได้ตามโอกาส

2.7 การตัดบทการแสดง ควรมีการตัดบทและหยุดการแสดงเมื่อ

2.7.1 การแสดงได้ข้อมูลเพียงพอที่จะนำมาวิเคราะห์ อภิปรายได้

2.7.2 กลุ่มพอจะเดาได้ว่าเรื่องราวเป็นอย่างไร ถ้าแสดงต่อไป

2.7.3 ผู้แสดงไม่สามารถแสดงต่อไปได้ เพราะเกิดการเข้าใจผิดบางประการ

2.7.4 การแสดงจบเรื่อง

3. ขึ้นวิเคราะห์และอภิปรายผลการแสดง การวิเคราะห์ผลการแสดงมักเป็นไปในรูปของการอภิปรายร่วมกันระหว่างผู้แสดง ผู้ชมหรือผู้สังเกตการณ์ การอภิปรายเป็นไปในรูปใด ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการเรียน บางครั้งอาจให้ผู้แสดงเปิดเผยความรู้สึกและเสนอแนวความคิดเห็นก่อน แล้วจึงให้ผู้สังเกตการณ์เสนอความคิดเห็น

4. ขึ้นแสดงเพิ่มเติม ในกรณีที่การแสดงครั้งแรกได้ผลไม่เป็นที่น่าพอใจ หรือมีผู้เสนอแนวความคิดใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหา ก็อาจมีการแสดงใหม่อีก

5. ขึ้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป หลังจากอภิปรายเกี่ยวกับการแสดงแล้ว ครูควรกระตุ้นให้ผู้เรียนได้อภิปรายทั่ว ๆ ไป ซึ่งอาจเป็นการเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องที่เกี่ยวข้อง เป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ทำให้ผู้เรียนสามารถหาข้อสรุปหรือได้แนวความคิดรวบยอด

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแสดงบทบาทสมมติ

โกศล มิคฺฌ (2524 : 122) ได้ศึกษาเรื่อง "การวิจัยเชิงทดลองฝึกอบรมการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม และทักษะในการสวมบทบาทสมมติของนักเรียนประถมศึกษา" กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 จำนวน 191 คน จากโรงเรียน 3 แห่งในจังหวัดราชบุรี ซึ่งเป็นโรงเรียนตัวแทนในชนบท โรงเรียนชุมชนของชนบท และโรงเรียนในเมืองโดยแบ่งนักเรียนเป็น 4 กลุ่ม ให้กลุ่มที่ 1 ได้รับการฝึกสวมบทบาทพร้อมกับการฝึกใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม กลุ่มที่ 2 ได้รับการฝึกสวมบทบาทอย่างเดียว กลุ่มที่ 3 ได้รับการฝึกใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมอย่างเดียว สำหรับกลุ่มที่ 4 เป็นกลุ่มควบคุม ฝึกโดยใช้ชีวิตจริงด้วยตนเอง จากบทเรียนสำเร็จรูป ประกอบกับวิถีการร่วมกิจกรรมกลุ่มในห้องเรียน ส่วนการฝึกสวมบทบาทใช้วิธีการร่วมกิจกรรมกลุ่มอย่างเดียว ทุกกลุ่มใช้เวลาฝึก 15 ครั้ง ครั้งละ 60 - 100 นาที ฝึกทุกวัน วันละครั้ง ผลการศึกษาพบว่า ผู้ที่ได้รับการฝึกเหตุผลเชิงจริยธรรม และทักษะสวมบทบาทสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างเด่นชัด และกลุ่มที่ได้รับการฝึกสองด้านให้ผลเท่าเทียมกับกลุ่มที่ฝึกด้านเดียว และนักเรียนที่ได้รับการฝึกสวมบทบาทสามารถให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่าผู้ที่ไม่ได้รับการฝึก

วรรณภา ศิริทรัพย์ากร (2526 : 45 - 47) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาพัฒนาการการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี" ด้วยวิธีการแสดงบทบาทสมมติ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีแผนการสอนจริยธรรมเรื่อง ความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ และความซื่อสัตย์ ด้วยวิธีการแสดงบทบาทสมมติ แบบทดสอบเหตุผลเชิงจริยธรรม 45 ข้อ และแบบประเมินการเรียนการสอน แบบมาตราส่วนประเมินค่า โดยทดลองสอนกับนักเรียนชาย หญิง จำนวน 42 คน ใช้เวลาสอน 3 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 เรื่อง เรื่องละ 2 คาบ ผลการวิจัยปรากฏว่า การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของกลุ่มตัวอย่างเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นหลัง

จากเรียนด้วยวิธีแสดงบทบาทสมมุติ และการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมระหว่างนักเรียนชาย และหญิง ไม่แตกต่างกัน

ฉลวยศรี มีใจเย็น (2526 : 57) ได้ศึกษาพัฒนาการ การให้เหตุผลด้านความกตัญญูตักเวท ด้วยการให้การแสดงบทบาทสมมุติ กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการศึกษาพบว่า พัฒนาการ ให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ด้านความกตัญญูตักเวทของนักเรียนที่เรียนด้วยการแสดงบทบาทสมมุติสูงกว่า ที่เรียนตามปกติ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ จีรพรรณ สุธลลิตชัย (2530 : 61) ได้ศึกษา ผลของการใช้บทบาทสมมุติที่มีต่อการยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลป์ กรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยวิธีแสดงบทบาทสมมุติ มีความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนปริชา ศรีสมยศ (2528 : 99) ได้ศึกษาเปรียบเทียบการสอนจริยศึกษา โดยการใช้การแสดงบทบาทสมมุติ และการอภิปรายกลุ่ม ระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการศึกษาพบว่า การสอนด้วยวิธีการแสดงบทบาทสมมุติ และวิธีการอภิปรายกลุ่ม ทำให้นักเรียนมี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีทัศนคติเชิงจริยธรรม และมีเหตุผลเชิงจริยธรรม ไม่แตกต่างกัน

ทราวิส และปีเตอร์ (Travis and Peter. 1974) ได้ใช้การฝึกสวมบทบาทเพื่อ พัฒนาการตัดสินใจเชิงจริยธรรมสัปดาห์ละ 2 ครั้ง เป็นเวลา 2 สัปดาห์ ผลการทดลองพบว่ากลุ่ม ทดลองมีพัฒนาการขึ้นเฉลี่ย 1.5 ขึ้นในเวลา 3 เดือน สอดคล้องกับการศึกษาของแมนเดลบวาม์ (Mandelbaum. 1976 : 859) ได้เปรียบเทียบการฝึกพัฒนาการทางจริยธรรมตามหลักของ เพียเจท์ และโคลเบอร์ก โดยการใช้การแสดงบทบาทสมมุติกับการไม่ฝึก ปรากฏว่า การฝึก โดยการใช้การแสดงบทบาทสมมุติมีผลดีกว่าไม่ฝึก และจากผลการทดลองของ มอควีสส์ และ หลุยส์ (Morquess and Louise. 1976 : 3396 - 3398 - A) ปรากฏว่าการแสดง บทบาทสามารถเปลี่ยนแปลงค่านิยมของเด็กในเรื่องความซื่อสัตย์ และรู้จักพิจารณาผู้อื่น อย่างมีนัย สำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเขาใช้เวลาทดลองวันละ 1 ชั่วโมง เป็นเวลา 6 สัปดาห์ สำหรับ ลอนนอตติ (Lonnotti. 1977 : 142) ได้ใช้การแสดงบทบาทเพื่อฝึกพฤติกรรม การ เห็นประโยชน์ของผู้อื่นมากกว่าประโยชน์ส่วนตน กับเด็กอายุ 6 - 9 ปี พบว่า พฤติกรรมที่เห็น แก่ประโยชน์ของผู้อื่นเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

โคนoley (Conoley. 1977 : 4977 - A) ได้ศึกษาผลการใช้ การแสดงบทบาทสมมุติ ในการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษา เพื่อวัดพฤติกรรมของเด็ก เป็นการพยายามเปลี่ยนพฤติกรรมทางสังคม โดยใช้การแสดงละครเข้าช่วยในการสอน ทดลองกับเด็กชั้นประถมปีที่ 3,4 และ 5 จำนวน 142 คน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ใช้เวลาทดลอง 2 สัปดาห์ วันละ 30 นาทีทุกวัน มีการทดสอบก่อนการเรียน และภายหลังการเรียนกับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า การใช้การแสดงบทบาทสมมุติเข้าเป็นองค์ประกอบในการเรียน มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเด็กมากกว่ากลุ่มควบคุม ซึ่งมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่า การแสดงบทบาทสมมุติมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเด็กทำให้เด็กมีสังคมมิติดีขึ้น และเปลี่ยนจากการยึดตนเองเป็นศูนย์กลางไปสู่บุคคลอื่น ๆ มากขึ้น

เอกสารและเรื่องราวเกี่ยวกับหนังตะลุง

ประวัติความเป็นมาของหนังตะลุง

ได้มีข้อมูลสันนิษฐานกันถึงประวัติความเป็นมาของหนังตะลุง หรือที่เรียกกันว่า "การละเล่นแบบแสดงเงา" (shadow puppet) เกี่ยวกับประเด็นนี้ สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ (2522 : 2) กล่าวว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของหนังตะลุงนั้น ได้มีความคิดเห็นที่ผิดแผกแตกต่างกันเป็นสองกลุ่มด้วยกัน คือ กลุ่มแรกเชื่อว่า การแสดงที่เรียกว่า "หนังตะลุง" นั้นมีประวัติความเป็นมา คือ ต้องมีกำเนิดที่ใดที่หนึ่งมาก่อน แล้วแพร่หลายไปยังที่อื่น ๆ และแต่ละแห่งก็จะพัฒนาการแสดงหนังตะลุงไปตามวัฒนธรรมของตน ทั้งนี้เพราะการแสดงหนังตะลุงดูเหมือนจะแสดงกันได้ไม่ยาก เพียงการแสดงการเล่นหนังตะลุงให้ดูเพียงครั้งเดียว ผู้ชมก็สามารถจดจำรูปแบบและเลียนแบบการแสดงได้ แต่ก็อาจจะมีการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบบางอย่าง เช่น รูปหนัง เครื่องดนตรี หรืออื่น ๆ ให้สอดคล้องเหมาะสมกับประเพณีและวัฒนธรรมของตนแล้วก็ได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงกันต่อมาเรื่อย ๆ ส่วนกลุ่มหลังให้ความเห็นว่า การแสดงหนังตะลุงนั้นเริ่มแรกน่าจะมาจากประเทศอินเดีย อย่างแน่นอนโดยอาศัยเรื่องจากมหากาพย์ของอินเดีย แล้วจึงแพร่หลายไปยังประเทศอื่น ๆ ในเอเชีย

อุดม หนูทอง (2523 : 1) ได้ให้ความเห็นว่า เมื่อศึกษาจากประวัติและสภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับหนังตะลุงพบว่า หนังตะลุงแบบอินเดีย ชวา บาห์ลี มาเลเซีย และภาคใต้ของไทย มีความสัมพันธ์กันในหลายประการ เช่น ด้านธรรมเนียมการแสดง รูปหนัง ดนตรี ตลอดจนความเชื่อ บางประการ แต่ก็มีรายละเอียดต่าง ๆ แตกต่างกันไปตามวัฒนธรรม ประเพณี และศาสนา รวมทั้ง การพัฒนาการแสดงของแต่ละประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหนังตะลุงในภาคใต้ของประเทศไทยกับหนังตะลุงของชวา มีร่องรอยของความสัมพันธ์กันหลายประการและต่างก็มีวัฒนธรรมของอินเดียผสมผสานอยู่อย่างเด่นชัด

หนังตะลุงในประเทศไทย

สำหรับหนังตะลุงในประเทศไทยเรานั้น ยังไม่สามารถจะหาข้อยุติเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาได้อย่างแน่ชัด ทั้งนี้เพราะจากการศึกษาเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในเรื่องนี้ พบว่ายังมีผู้สันนิษฐานขัดแย้งกันอยู่มาก ธนิต อยู่โพธิ์ กล่าวว่า มหรสพพื้นบ้านที่ขึ้นหน้าขึ้นตาของชาวไทยในสมัยโบราณอีกอย่างหนึ่งก็คือ หนัง ซึ่งเราเรียกกันในภายหลังว่าหนังใหญ่ เพราะมีหนังตะลุงซึ่งเป็นหนังตัวเล็กเกิดขึ้นอีกอย่างหนึ่ง จึงได้เติมคำเรียกให้แตกต่างกันออกไป (ไมตรี จันทรา. 2526 : 45 ; อ้างอิงมาจาก ธนิต อยู่โพธิ์. 2500 : 5)

ส่วนภิญโญ จิตต์ธรรม (2506 : 25 - 28) กล่าวว่า หนังควนได้เปลี่ยนชื่อเรียกมาเป็นหนังตะลุงเมื่อสมัยรัชกาลที่ 5 สมัยนั้นหนังทางเมืองพัทลุงได้เข้าไปแสดงในกรุงเทพฯ คนกรุงเทพฯ เรียกหนังควนว่า "หนังตะลุง" อันเกิดจากการกร่อนเสียงและกลายเสียงของคำ พัทลุง - หลง - ตะลุง ซึ่งเป็นเหตุผลเดียวกันที่สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ (กรมพระยาดำรงราชานุภาพ. 2508 : 99) ได้ทรงบันทึกไว้ว่า หนังตะลุงเป็นการแสดงอย่างใหม่ซึ่งเกิดขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 5 โดยพวกชาวบ้านควนมะพร้าว แขวงจังหวัดพัทลุง คิดเอาอย่างหนังแขก (ชวา) มาเล่นในประเทศไทยขึ้นก่อน แล้วจึงแพร่หลายไปที่อื่น และคำว่า "ตะลุง" นั้น ก็คงใช้กันแพร่หลายแล้วตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 ดังปรากฏในหลักฐานจดหมายเหตุประพาสหัวเมืองปักษ์ใต้ ซึ่งเป็นพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ฉบับที่ 1 ลงวันที่ 12 เมษายน ร.ศ.128 (พ.ศ.2452) ความว่า "ในตอนค่ำมีมหรสพต่าง ๆ มาเล่นถวาย คือ เพลง 1 โโรง หนังตะลุง 1 โโรง มโนรา 1 โโรง

หนังสือจะมิประวัติความเป็นมาที่แน่ชัดอย่างไรนั้น เป็นเรื่องซึ่งผู้สนใจจำต้องศึกษาค้นคว้ากันอีกต่อไป แต่ในขั้นที่ต้องการที่จะศึกษาเฉพาะสภาพปัจจุบันในอันที่จะนำไปใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาจริยศึกษา เพื่อยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรม โดยเหตุผลที่หนังสือนี้มีอิทธิพลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนเป็นอย่างมาก ประพนธ์ เรืองณรงค์ (2519 : 51) ได้กล่าวว่า ข้าราชการไปให้การอบรมชาวบ้านถึงสิบครั้งก็ยังไม่เท่าหนังสือเล่มเดียว ซึ่งก็ชี้ให้เห็นถึงอิทธิพลและความศรัทธาเชื่อถือที่หนังสือนี้มีต่อประชาชนในภาคใต้

บทบาทของหนังสือที่มีต่อชาวภาคใต้

การละเล่นท้องถิ่นของภาคใต้มีอยู่หลายชนิดด้วยกัน เช่น โนรา เพลงบอก ลิเกปา และหนังสือ แต่ระดับความนิยมของประชาชนจะแตกต่างกันมาก ซึ่ง สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ (2522 : 137) ให้ความเห็นว่า หนังสือเป็นการละเล่นพื้นเมืองที่ได้รับความนิยมสูงมากในภาคใต้ และเหมาะที่จะใช้เป็นปัจจัยในการพัฒนาคุณภาพประชาชนในท้องถิ่น หากรัฐบาลจะนำหนังสือมาใช้อาจเกิดประโยชน์ต่อสังคมให้มากกว่านี้ก็ย่อมทำได้ง่ายและได้ผลอย่างแน่นอน

ประพนธ์ เรืองณรงค์ (2519 : 52) ได้สรุปไว้ว่าหนังสือยังยืนหยัดเป็นที่นิยมของชาวปักษ์ใต้ยิ่งกว่ามหรสพพื้นเมืองอื่น ๆ ยิ่งถ้าเปรียบเทียบกับหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือก็มีอิทธิพลยิ่งกว่าสื่อมวลชนเหล่านั้น เพราะหนังสือมีอิทธิพลต่อความรู้ ความคิด ทัศนคติ และพฤติกรรมของคนในครอบครัว แม้ท้องถิ่นซึ่งเจ้าหน้าที่ไม่กล้าเข้าไปหนังสือก็เข้าไปได้ และยังคงครองความเป็นหนึ่ง คือ การเข้าถึงจิตใจประชาชนได้อย่างดี

วิบูลย์ ลี้สุวรรณ (2521 : 179) ได้สรุปถึงอิทธิพลของหนังสือที่มีต่อประชาชนในภาคใต้ไว้ว่า หนังสือเป็นการละเล่นที่ให้ความบันเทิงแก่คนไทยมาแต่โบราณและนิยมเล่นกันมากในจังหวัดภาคใต้ จนเรียกได้ว่าเป็นมหรสพของปักษ์ใต้ที่มีอิทธิพลผูกพันกับชีวิตและขนบประเพณีของผู้คนชาวบ้านชาวเมืองอยู่มาก นอกจากหนังสือจะให้ความบันเทิงแล้วบทบาทกึ่งบท เจริญของหนังสือยังสะท้อนให้เห็นค่านิยมและทัศนคติของชาวบ้านที่แฝงอยู่ในเรื่อง หนังสือยังเป็นมรดกทางศิลปวัฒนธรรมของไทยอย่างหนึ่งที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่มีอายุยืนยาวมาหลายร้อยปีแล้วและแม้ในปัจจุบันนี้ก็ยังมิมีอิทธิพลต่อจิตใจของชาวใต้อย่างมาก

สมหวัง คงประยูร (2522 : 26) ได้กล่าวว่า สำหรับในภาคใต้ นั้น หนังตะลุงยังคงได้รับความนิยมน้อย่างกว้างขวางจนถึงทุกวันนี้ จะเห็นได้ว่าเมื่อมีงานต่าง ๆ ถ้าไม่สามารถหาหนังตะลุงมาแสดงได้ ก็จะใช้การบันทึกเสียงของหนังตะลุงมาใช้แทน ในกรณีเช่นนี้จึงนับว่าหนังตะลุงมีอิทธิพลต่อชาวภาคใต้อย่างมาก อีกอย่างหนึ่ง ในการดูหนังตะลุงนอกจากประชาชนจะได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินแล้ว ประชาชนจะได้รับแง่คิด ความรู้ในด้านต่าง ๆ ที่สอดแทรกอยู่ในเนื้อเรื่อง จึงนับว่าหนังตะลุงเป็นสื่อมวลชนชนิดหนึ่งที่มีบทบาทต่อการปลูกฝังและส่งเสริมค่านิยมแก่ประชาชนในภาคใต้

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ (2523 : 64) ได้กล่าวถึงหนังตะลุงว่า หนังตะลุงจับใจชาวบ้านมาตลอด ด้วยลักษณะที่เป็นสื่อตัวแทนที่จะสะท้อนความรู้สึกนึกคิดความเชื่อถือในภูมิปัญญาของนายหนัง และเห็นว่า หนังตะลุงเป็นสื่อมวลชนท้องถิ่นที่มีบทบาทต่อประชาชนชาวใต้มาแล้ว และก็ยังเป็นอยู่ตราบเท่าทุกวันนี้ด้วย

หนังตะลุงได้รับใช้ชีวิตคนภาคใต้อันยาวนาน นอกจากเป็นเครื่องให้ความ娱หรรษาแล้ว ยังเป็นสื่อมวลชนชาวบ้านชั้นเยี่ยมสำหรับสังคมในอดีต ปัจจุบันแม้ทันเหตุการณ์ใหม่ ๆ จะเกิดขึ้นมากมาย เช่น ดนตรี ภาพยนตร์ วิทยุ โทรทัศน์ ฯลฯ แต่หนังตะลุงก็ยังได้รับความนิยมนจากชาวบ้านในระดับสูง และเป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งของปักษ์ใต้ไปอีกนาน (สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้. 2529 : 3940)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเชิดหนังตะลุง

การศึกษาวิจัยในเรื่องเกี่ยวกับหนังตะลุงยังอยู่ในวงจำกัดมาก ผลจากการศึกษาวิจัย "ภูมิลัษณ์และทัศนะบางประการของนายหนังตะลุง" ซึ่งสถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา จัดให้มีการศึกษาเรื่องนี้ พบว่า นายหนังตะลุงควรจะมีบทบาทต่อประชาชนในด้านต่าง ๆ คือ สังคม การเมือง เศรษฐกิจ เป็นต้น และขณะเดียวกันก็ยังพบต่อไปอีกว่า นายหนังตะลุงมีความต้องการที่จะให้หน่วยงานของรัฐมีส่วนช่วยเหลือสนับสนุนในเรื่องต่าง ๆ การให้ความสะดวกในการแสดง การให้ความปลอดภัย และการจัดตั้งชมรมหนังตะลุง นอกจากนี้ก็พบว่า นายหนังตะลุงส่วนใหญ่มิมีความพอใจในอาชีพการแสดงหนังตะลุงของตน และ

รู้สึกว่าคุณเองได้รับการยกย่องสรรเสริญจากประชาชนค่อนข้างสูง ส่วนความคิดเห็นอื่น ๆ นายหนังตะลุงได้ระบุไว้ดังต่อไปนี้ คือ

1. หนังตะลุงควรจะได้แสดงไปในทางส่งเสริมวัฒนธรรม ความสามัคคีกลมเกลียว และความมีบทบาทในการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ ร่วมกับทางราชการให้มากขึ้น
2. นายหนังตะลุงทุกคณะควรจะได้มีโอกาสพบปะแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น โดยการจัดอบรมสัมมนาอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง
3. เรื่องที่นายหนังตะลุงใช้แสดงควรมีเนื้อหาเพื่อการยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้นในทุก ๆ ด้าน
4. นายหนังตะลุงทุกคนควรจะได้พัฒนาปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ เพื่อให้การแสดงถูกต้องเหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบันได้

ยุพดี เตชะอังสุ (2525 : 42) ได้ศึกษาวิจัยการทดลองเชิดหนังตะลุงเป็นสื่อกลางเพื่อพัฒนาจริยธรรมด้านวินัยแห่งตนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเทศบาลปากพนัง 2 อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ปีการศึกษา 2524 จำนวน 40 คน โดยให้กลุ่มทดลองได้รับความรู้ด้วยการเชิดหนังตะลุง ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับความรู้เป็นข้อสอนเทศน์ใช้เวลาในการทดลองจำนวน 5 ครั้ง ผลการศึกษาวินัยพบว่า กลุ่มนักเรียนที่ได้รับความรู้ด้วยการเชิดหนังตะลุงจะมีการพัฒนาจริยธรรมด้านวินัยแห่งตนสูงขึ้นจากเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผลการเปรียบเทียบพัฒนาจริยธรรมด้านวินัยแห่งตนปรากฏว่า กลุ่มนักเรียนที่ได้รับความรู้ด้วยการเชิดหนังตะลุงมีความมีวินัยแห่งตน สูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่ได้รับความรู้เป็นข้อสอนเทศน์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าการเชิดหนังตะลุงสามารถส่งเสริมให้นักเรียนได้รับความรู้และมีพัฒนาการด้านวินัยแห่งตนได้เป็นอย่างดี

จากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ที่นำมากล่าวไว้พอสรุปได้ว่า จริยศึกษาถึงแม้จะเป็นวิชาที่สอนกันได้ยาก ต้องอาศัยการปลูกฝังที่ถูกต้องเหมาะสมอย่างสม่ำเสมอตั้งแต่วัยเด็ก แต่การใช้สื่อการสอนตลอดจนวิธีการจัดกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ มาใช้ในการสอนเพื่อพัฒนาจริยธรรมให้กับเด็กสามารถช่วยย้ําให้การพัฒนาจริยธรรมของเด็กสูงขึ้น

การสอนโดยวิธีการแสดงบทบาทสมมติ และการเชิดหนังตะลุง ก็เป็นวิธีที่สามารถใช้สอน จริยศึกษา เพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพเช่นเดียวกัน แต่ยังไม่สามารถที่ จะบ่งบอกอย่างแน่ชัดได้ว่า วิธีใดจะสามารถพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมได้ดีกว่ากัน ผู้วิจัยจึงสนใจ ที่จะนำวิธีการดังกล่าวมาศึกษาเปรียบเทียบ กับกลุ่มตัวอย่าง ที่เป็นเด็กประถมศึกษาในจังหวัด สงขลา เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่หนังตะลุงมีอิทธิพลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนมากที่สุดจังหวัดหนึ่งของภาคใต้

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนที่เรียนวิชาจริยศึกษา โดยใช้วิธีการแสดงบทบาทสมมติ และนักเรียนที่เรียน โดยใช้วิธีการเชิดหนังตะลุง มีระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมแตกต่างกัน
2. หลังจากที่นักเรียนเรียนวิชาจริยศึกษา โดยใช้วิธีการแสดงบทบาทสมมติ นักเรียนมี ระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงขึ้น
3. หลังจากที่นักเรียนเรียนวิชาจริยศึกษา โดยใช้วิธีการเชิดหนังตะลุง นักเรียนมีระดับ เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงขึ้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาตามลำดับดังนี้

1. การเลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างและหาคุณภาพของ เครื่องมือ
3. การดำเนินการทดลอง
4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การเลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา ปีการศึกษา 2532 ภาคเรียนที่ 1

การเลือกโรงเรียนครั้งนี้มีหลักเกณฑ์ในการเลือกคือ

1. เป็นโรงเรียนประถมศึกษา ที่เปิดสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6
2. เป็นโรงเรียนที่มีนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตั้งแต่ 60 คน ขึ้นไป
3. เป็นโรงเรียนที่มีสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ อาชีพ ฐานะ และสภาพความเป็นอยู่ใกล้เคียงกับโรงเรียนส่วนใหญ่ในจังหวัดสงขลา

4. ผู้บริหารและคณะครูในโรงเรียนให้ความร่วมมือ ในการเก็บข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1

ปีการศึกษา 2532 โรงเรียนบ้านนา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา จำนวน 2 ห้องเรียน มีนักเรียนทั้งสิ้น 60 คน ได้มาโดยวิธีสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) โดยจับฉลากเลือกห้องเรียน แล้วทำการจับฉลากอีกครั้งหนึ่ง เพื่อเลือกกลุ่มทดลองที่ 1 จำนวน 30 คน และกลุ่มทดลองที่ 2 จำนวน 30 คน

กลุ่มทดลองที่ 1 ศึกษาจากการดูการแสดงบทบาทสมมติ

กลุ่มทดลองที่ 2 ศึกษาจากการดูการขีดหนังตะลุง

การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

ในการทดลองครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เตรียมเครื่องมือและอุปกรณ์ ดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

1.1 แผนการสอนวิชาจริยศึกษาแบบที่ใช้การแสดงบทบาทสมมติ และแบบที่ใช้การขีดหนังตะลุง

1.2 บทการแสดงบทบาทสมมติ และบทการขีดหนังตะลุง

1.3 แบบทดสอบวัดผลเชิงจริยธรรม 1 ฉบับ

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

2.1 การสร้างแผนการสอนจริยศึกษา

2.1.1 ศึกษาเนื้อหา ความคิดรวบยอด และจุดประสงค์การเรียนรู้จากหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ของกระทรวงศึกษาธิการ กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยวิชาจริยศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้านความซื่อสัตย์ แล้ววิเคราะห์องค์ประกอบของความซื่อสัตย์ โดยอาศัยหลักธรรม และหนังสือธรรมะที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ แล้วกำหนดจุดมุ่งหมายและสังเขปหัวข้อเนื้อหา สำหรับใช้เป็นส่วนหนึ่งของแผนการสอนตามวิธีของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

2.1.2 สร้างแผนการสอนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติ และการใช้หนังตะลุงประกอบ

2.1.3 นำเอาผลการวิเคราะห์เรื่องความซื่อสัตย์มาผูกเป็นเรื่อง แล้วเขียนเป็นบทละครสำหรับการแสดงบทบาทสมมติและการเซตหน้าตอลง และให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาและการเขียนบทละครพิจารณารับรอง

2.1.4 นำแผนการสอนทั้งสองแบบไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจแก้ไข

2.1.5 นำแผนการสอนไปทดลองสอนกับเด็กซึ่งไม่ใช่ชั้นนักเรียนกลุ่มตัวอย่างเสียก่อน เพื่อดูความสนใจต่อการเรียน ความเข้าใจภาษา และเวลาที่ใช้ในการตอบคำถามของนักเรียน

2.1.6 นำผลมาปรับปรุงให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจแก้ไขอีกครั้งก่อนนำไปทดลอง

3. การสร้างและหาคุณภาพแบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรม

แบบทดสอบวัดการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ เป็นแบบทดสอบที่ผู้วิจัยปรับปรุงมาจากแบบทดสอบที่มีผู้สร้างไว้หลายท่าน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อวัดการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ก่อนและหลังการใช้บทบาทสมมติกับการเซตหน้าตอลง

ลักษณะแบบทดสอบเป็นชนิดเลือกตอบมีสี่ตัวเลือก ตามระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ตามแนวคิดของ โคลเบอร์ก ชั้นที่ 1 ถึงชั้นที่ 4 จำนวน 40 ข้อ

3.1 เกณฑ์การให้คะแนน แบบทดสอบแต่ละข้อมีสี่ตัวเลือก ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดให้ตรงกับชั้นการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม จากชั้นที่ 1 ถึงชั้นที่ 4 ในการตอบนักเรียนเลือกได้เพียงข้อความเดียวในสี่ข้อความ ด้วยการขีดเครื่องหมายหน้าข้อความนั้น ถ้าตรงกับชั้นที่ 4 ให้คะแนน 4 คะแนน ชั้นที่ 3 ให้คะแนน 3 คะแนน ชั้นที่ 2 ให้คะแนน 2 คะแนน ชั้นที่ 1 ให้คะแนน 1 คะแนน

3.2 การหาคุณภาพของแบบทดสอบ การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์

3.2.1 หาความเที่ยงตรงของแบบทดสอบ โดยวิธี face validity เพื่อให้ได้แบบทดสอบที่ถูกต้องตามเนื้อหา และโครงสร้างของจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์

3.2.2 หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยนำแบบทดสอบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ จำนวน 40 ข้อ ไปทดสอบกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนชุมชนบ้านจะโหลง อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา จำนวน 60 คน ตรวจให้คะแนนตามวิธีการและเกณฑ์การให้คะแนน

3.2.3 นำแบบทดสอบที่ได้จากข้อ 3.2.2 มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก โดยทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย (วิเชียร เกตุสิงห์. 2524 : 17) เลือกข้อสอบที่มี ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 2.0 ขึ้นไป ให้นำข้อสอบเพื่อใช้ในการทดลองจริง จำนวน 20 ข้อ

3.2.4 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้าน ความซื่อสัตย์ โดยนำผลจากการตอบแบบทดสอบของนักเรียน จำนวน 60 คน ไปคำนวณหาค่าความ เชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient) (สุนันท์ ศลโกสม. 2524 : 284)

การดำเนินการทดลอง

1. แบบแผนการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการทดลองตามแบบแผนการทดลองในตาราง

ตาราง 1 แบบแผนการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	ทดสอบก่อน	ทดลอง	ทดสอบหลัง
RE ₁	T ₁	X ₁	T ₂
RE ₂	T ₁	X ₂	T ₂

- RE₁ หมายถึง กลุ่มทดลองกลุ่มที่ 1 ใช้วิธีการแสดงบทบาทสมมุติ
- RE₂ หมายถึง กลุ่มทดลองกลุ่มที่ 2 ใช้วิธีการเชิดหนังตะลุง
- T₁ หมายถึง การสอบก่อนการทดลอง (pretest)
- X₁ หมายถึง การสอนโดยวิธีการแสดงบทบาทสมมุติ
- X₂ หมายถึง การสอนโดยวิธีการเชิดหนังตะลุง
- T₂ หมายถึง การสอบหลังจากการทดลอง (posttest)

2. การดำเนินการทดลอง

2.1 ทำการทดลองวัดเหตุผลด้านจริยธรรมของเด็กก่อนทำการทดลอง เพื่อให้ทราบว่ามีระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับใดก่อน

2.2 ผู้วิจัยดำเนินการทดลองสอนในกลุ่มทดลองที่ 1 และให้ผู้ช่วยทดลองสอนในกลุ่มทดลองที่ 2 ในโรงเรียนบ้านนา อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา โดยใช้เวลาในการสอน 6 คาบ คาบละ 20 นาที

2.3 ทำการทดสอบด้วยแบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรม

2.4 ตรวจสอบผลการทดสอบ แล้วนำมาวิเคราะห์

* การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าคะแนนเฉลี่ย (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2527 : 40 - 47)
2. หาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2527 : 72 - 88)
3. หาค่าความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย ระหว่างกลุ่มทดลองทั้งสองกลุ่ม โดยใช้ t-test แบบ independent (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2527 : 172 - 199)
4. หาค่าความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย ระหว่าง ^{pre}test และ ^{post}test โดยใช้ t-test แบบ dependent (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2527 : 172 - 199)
5. การวิเคราะห์คุณภาพของแบบทดสอบที่ใช้ในการวิจัย ใช้สถิติดังต่อไปนี้
 - 5.1 หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อของแบบทดสอบการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ (วิเชียร เกตุสิงห์. 2524 : 17)
 - 5.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ (สุรินทร์ คลุโกสม. 2524 : 284)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผลการทดลอง ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นลำดับขั้นดังนี้

1. ทดสอบความแตกต่างของคะแนนความซื่อสัตย์ของนักเรียนกลุ่มที่เรียนจากการแสดงบทบาทสมมติ กับกลุ่มที่เรียนจากการเชิดหนังตะลุง
2. เปรียบเทียบระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง ทั้ง 2 กลุ่ม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ทดสอบความแตกต่างของคะแนนความซื่อสัตย์ ของนักเรียนซึ่งปรากฏผลดังตาราง 2

ตาราง 2 ความแตกต่างของคะแนนความซื่อสัตย์หลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มที่เรียนจากการแสดงบทบาทสมมติ กับกลุ่มที่เรียนจากการขีดหนึ่งตะลุง

ค่าสถิติ	n	x	s ²	z
กลุ่มตัวอย่าง				
กลุ่มทดลองที่ 1	30	2.77	31.15	1.104
กลุ่มทดลองที่ 2	30	4.60	51.21	

จากตาราง 2 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนกลุ่มที่เรียนจากการแสดงบทบาทสมมติ กับนักเรียนกลุ่มที่เรียนจากการขีดหนึ่งตะลุง มีระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือนักเรียนทั้งสองกลุ่มมีระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมไม่แตกต่างกัน

2. เปรียบเทียบระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ก่อนและหลังการทดลอง ซึ่งปรากฏผลดังตาราง 3

ตาราง 3 ความแตกต่างของคะแนนความซื่อสัตย์ ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลองทั้ง 2 กลุ่ม

ค่าสถิติ	n	D	D ²	T
กลุ่มตัวอย่าง				
กลุ่มทดลองที่ 1	30	83	1133	2.715**
กลุ่มทดลองที่ 2	30	138	2120	3.521**

** รมัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 3 แสดงให้เห็นว่า

1. นักเรียน กลุ่มที่เรียนโดยใช้วิธีการแสดงบทบาทสมมุติมีระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือ หลังจากใช้การแสดงบทบาทสมมุติ ในการเรียนวิชาจริยศึกษาแล้ว นักเรียนมีระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงขึ้น

2. นักเรียนกลุ่มที่เรียนโดยใช้วิธีการขีดหนังตะลุงมีระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือ หลังจากใช้การขีดหนังตะลุงในการเรียนวิชาจริยศึกษาแล้วนักเรียนมีระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงขึ้น

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบผลของการแสดงบทบาทสมมุติ และการขีดหนังตะลุง ในการยก ระดับเหตุผลเชิงจริยธรรม
2. เพื่อศึกษาระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน ก่อนและหลังการสอนโดยการ แสดงบทบาทสมมุติ และการขีดหนังตะลุง

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนที่เรียนวิชาจริยศึกษา โดยใช้วิธีการแสดงบทบาทสมมุติ และนักเรียนที่ เรียนโดยใช้วิธีการขีดหนังตะลุง มีระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมแตกต่างกัน
2. หลังจากที่นักเรียนเรียนวิชาจริยศึกษา โดยใช้วิธีการแสดงบทบาทสมมุติ นักเรียนมี ระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงขึ้น
3. หลังจากที่นักเรียนเรียนวิชาจริยศึกษา โดยใช้วิธีการขีดหนังตะลุง นักเรียนมี ระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงขึ้น

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียน บ้านนา ที่กำลังเรียนอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2532 จำนวน 60 คน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม

กลุ่มละ 30 คน โดยวิธีสุ่มอย่างง่ายให้กลุ่มทดลองที่ 1 ศึกษาจากการดูการแสดงบทบาทสมมติ กลุ่มทดลองที่ 2 ศึกษาจากการดูการเชิดหนังตะลุง

2. เนื้อหาวิชาที่ใช้ในการทดลอง

เนื้อหาวิชาที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ เป็นเนื้อหาวิชาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 วิชาจริยศึกษา เรื่องความซื่อสัตย์

3. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ ได้แก่

- 3.1 แผนการสอนวิชาจริยศึกษา เรื่องความซื่อสัตย์ ที่ใช้การแสดงบทบาทสมมติ และใช้การเชิดหนังตะลุง
- 3.2 บทการแสดงบทบาทสมมติ และบทการเชิดหนังตะลุง
- 3.3 การเชิดหนังตะลุง
- 3.4 แบบทดสอบวัดการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์จำนวน 20 ข้อ

4. การดำเนินการทดลอง

- 4.1 ทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนก่อนการทดลอง
- 4.2 ทดลองสอนโดยผู้วิจัยเป็นผู้สอนในกลุ่มทดลองที่ 1 และให้ผู้ช่วย สอนในกลุ่มทดลองที่ 2
- 4.3 ทดสอบหลังการสอนทันทีหลังจากกลุ่มตัวอย่าง เรียนจบบทเรียนแล้ว

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีการทางสถิติคำนวณหาสิ่งต่อไปนี้

- 5.1 หาค่าสถิติพื้นฐานของข้อมูล
- 5.2 ใช้ t - test แบบ Independent ทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ย ของกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม
- 5.3 ใช้ t - test แบบ Dependent ทดสอบความแตกต่างของคะแนนทดสอบ Pretest - Posttest

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

จากการทดลองปรากฏผลดังนี้

1. นักเรียนที่เรียนวิชาจริยศึกษา โดยใช้วิธีการแสดงบทบาทสมมุติและการขีดหนังตะลุง มีระดับเหตุผลเชิงจริยธรรม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้วิธีการแสดงบทบาทสมมุติ มีระดับเหตุผลเชิงจริยธรรม ไม่แตกต่างจากนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้วิธีการแสดง ขีดหนังตะลุง
2. นักเรียนที่เรียนวิชาจริยศึกษา โดยใช้วิธีการแสดงบทบาทสมมุติ มีระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. นักเรียนที่เรียนวิชาจริยศึกษา โดยใช้วิธีการขีดหนังตะลุง มีระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

1. การเปรียบเทียบผลของการแสดงบทบาทสมมุติ และการขีดหนังตะลุงในการยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน ปรากฏผลดังนี้ คือนักเรียนที่เรียนวิชาจริยศึกษาโดยใช้วิธีการแสดงบทบาทสมมุติ มีระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ แตกต่างจากนักเรียนที่เรียนโดยใช้วิธีการขีดหนังตะลุง อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้วิธีการแสดงบทบาทสมมุติมีความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ไม่แตกต่างจากนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้วิธีการขีดหนังตะลุง ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐาน ข้อที่ 1. ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักเรียนทั้งสองกลุ่มได้รับประสบการณ์จากการเรียนโดย แผนการสอน และเนื้อหาเดียวกัน การจัดกิจกรรมก็มีลักษณะที่ใกล้เคียงกันมาก อีกทั้งสื่อการสอนทั้งสองแบบล้วนให้ประสบการณ์ในการเรียนรู้ได้ใกล้เคียงกัน คือทั้งวิธีการแสดงบทบาทสมมุติ และวิธีการขีดหนังตะลุงล้วนเป็นนาฏการทั้งสิ้น นอกจากนี้วิธีการสอนทั้งสองวิธี มีความเหมาะสม ที่จะนำมาใช้สอนวิชาจริยศึกษา ซึ่งเป็นวิชาที่ค่อนข้างเป็นนามธรรม ให้เป็นรูปธรรมมากขึ้น

2. การศึกษาระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน ก่อนและหลังการสอนโดยใช้วิธีการแสดงบทบาทสมมุติ และการขีดหนึ่งตะลุง ปรากฏผลดังนี้ คือ จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ หลังจากให้นักเรียนเรียนวิชาจริยศึกษาโดยใช้วิธีการแสดงบทบาทสมมุติ และวิธีการขีดหนึ่งตะลุง นักเรียนมีระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สูงขึ้นจากเดิม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของคะแนนจะเห็นได้ว่า นักเรียนที่ได้รับความรู้โดยใช้วิธีการแสดงบทบาทสมมุติ มีคะแนนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง ค่าเฉลี่ยของคะแนนระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ก่อนการทดลองมีค่าเท่ากับ 63.57 และหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนน เท่ากับ 66.33 แสดงว่า การแสดงบทบาทสมมุติเป็นเครื่องมือและวิธีการอย่างหนึ่งที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้รับความรู้ และยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้เพราะการแสดงบทบาทสมมุติ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ หลายด้าน เช่น ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้สึกเกี่ยวกับตนเองในทางที่ดี ผู้เรียนมีโอกาสสำรวจค่านิยมของตนเอง และหาหลักยึดเหนี่ยวในการดำรงชีวิตของตนเอง พัฒนาความสามัคคีในกลุ่มส่งเสริมการเรียนรู้ และการยึดปฏิบัติตนให้ถูกต้องเหมาะสม รู้จักการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ (ทิศนา แชนมณี 2519 : 42) นอกจากนี้ ชูศรี สนิทประชากร (2525 : 14 - 15) ได้กล่าวไว้ว่า การแสดงบทบาทสมมุติจะทำให้ผู้เรียนเข้าใจเรื่องชัดเจนขึ้นเพราะเรื่องนั้น ๆ จะเป็นเรื่องที่สมมุติจากเรื่องจริง ๆ ซึ่งจะเป็นการฝึกให้นักเรียนได้เรียนรู้ที่จะนำไปปฏิบัติในสภาพจริง รู้จักการแก้ปัญหา ตัดสินใจ และสามารถนำการแก้ปัญหาไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สัจจิตรา บัวคำภา (2525 : 51 - 53) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการสอนจริยศึกษาด้วยการใช้และไม่ใช้การแสดงบทบาทสมมุติในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการศึกษาพบว่า การสอนด้วยการใช้การแสดงบทบาทสมมุติทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีกว่าการสอนด้วยการไม่ใช้การแสดงบทบาทสมมุติ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการวิจัยของ แมนเดลบาว์ม (Mandelbaum. 1976 : 859 - A) ที่ศึกษาเปรียบเทียบการฝึกเพื่อส่งเสริมการพัฒนาทางศีลธรรมตามหลักของเพียเจท์ และโคลเบอร์ก โดยใช้การแสดงบทบาทสมมุติกับการไม่ฝึกผลปรากฏว่าการฝึกโดยใช้การแสดงบทบาทสมมุติมีผลดีกว่าการไม่ฝึก

ส่วนค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังการทดลอง ของนักเรียนที่ได้รับความรู้โดยใช้วิธีการขีด
 หนึ่งตะลุง จะเห็นได้ว่ามีคะแนนสูงกว่าก่อนการทดลอง โดยค่าเฉลี่ยของคะแนนระดับเหตุผลเชิง
 จริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ ก่อนการทดลองมีค่าเท่ากับ 62.60 และหลังการทดลอง มีค่าคะแนน
 เฉลี่ยเท่ากับ 67.20 แสดงว่า การขีดหนึ่งตะลุงสามารถใช้เป็นสื่อในการส่งเสริมให้นักเรียน
 ได้รับความรู้และยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรม ด้านความซื่อสัตย์ได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้เพราะหนึ่งตะลุง
 มีอิทธิพลต่อชาวใต้ในด้านความเป็นอยู่ ความรู้สึกนึกคิดด้านต่าง ๆ จนกระทั่งปัจจุบัน ดังคำกล่าวของ
 บุญธรรม เทอดเกียรติชาติ ที่ว่า "หนึ่งตะลุงจัดเป็นสื่อมวลชนที่มีอิทธิพลมากที่สุดใภูมิภาคใต้ ประชาชน
 จะเชื่อและชอบหนึ่งตะลุงมากกว่าหนังสือพิมพ์" (บุญธรรม เทอดเกียรติชาติ. 2522 : 8)
 นอกจากนี้ การนำภาษากลางและใช้ในการแสดงหนึ่งตะลุง เป็นอีกส่วนหนึ่งที่ทำให้นักเรียนมีความ
 ตั้งใจและสนใจเป็นพิเศษ ภาษากลางเด็กได้เรียนรู้จากโรงเรียนและคุ้นเคยภาษากันได้เมื่อกลับ
 อยู่บ้าน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ยุพดี เดชะอังกูร (2525 : 42) ที่ศึกษาการทดลองขีดหนึ่ง
 ตะลุง เป็นสื่อกลางเพื่อพัฒนาจริยธรรม ด้านวินัยแห่งตนของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการ
 ศึกษา พบว่ากลุ่มนักเรียนที่ได้รับความรู้ด้วยการขีดหนึ่งตะลุง จะมีการพัฒนาจริยธรรมด้านวินัยแห่งตน
 สูงขึ้น

ผลการวิจัยดังกล่าวจึงมีส่วนสนับสนุน ผลการวิจัยของสมมุติฐานข้อที่ 1 เพราะทั้งการแสดง
 บทบาทสมมุติ และการขีดหนึ่งตะลุง ล้วนแล้วแต่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงขึ้น
 เหมือนกัน จึงทำให้ระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนที่เรียนโดยใช้วิธีการแสดงบทบาทสมมุติ
 และเรียนโดยใช้วิธีการขีดหนึ่งตะลุงไม่แตกต่างกัน

ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จึงสนับสนุนและยืนยันว่าการสอนโดยใช้วิธีการแสดงบทบาทสมมุติ
 และการขีดหนึ่งตะลุงจะส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาความรู้ และยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมได้ไม่
 แตกต่างกัน โดยการสอนทั้งสองวิธีล้วนส่งเสริมให้ผู้เรียนมีระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงขึ้น ดังนั้น
 การแสดงบทบาทสมมุติ และการขีดหนึ่งตะลุง จึงเหมาะสมที่จะนำมาใช้สอนวิชาจริยศึกษาได้
 ทัดเทียมกัน ส่วนการจะนำวิธีหนึ่งวิธีใดมาใช้ นั้น ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบของวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม
 ความพร้อม บุคลากร และครูผู้สอนเป็นสำคัญ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการเรียนการสอน

1.1 จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้พบว่า การแสดงบทบาทสมมุติและการขีดหนังตะลุง ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงขึ้นจึงเหมาะสมที่จะนำมาใช้ ในการสอนวิชา จริยศึกษา ระดับประถมศึกษา

1.2 การขีดหนังตะลุง ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมได้สูงขึ้น เช่นเดียวกันกับการแสดงบทบาทสมมุติ จึงควรนำวิธีการขีดหนังตะลุงมาใช้ในการเรียนการสอน และกิจกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในจังหวัดภาคใต้ ส่วนภาคอื่นก็ควรมีการประยุกต์ให้ เหมาะสมกับวัฒนธรรม และธรรมชาติของสิ่งแวดล้อม

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการทดลองใช้วิธีการแสดงบทบาทสมมุติ และการขีดหนังตะลุง เพื่อ พัฒนาความรู้และแก้ไขพฤติกรรมของนักเรียนในด้านอื่น ๆ เช่น นักเรียนที่เรียนช้า เป็นต้น

2.2 ควรทำการทดลองใช้วิธีการแสดงบทบาทสมมุติและการขีดหนังตะลุง เพื่อ พัฒนาความรู้และบุคลิกภาพของนักเรียนในระดับอื่น ๆ

2.3 ควรนำเอาศิลปวัฒนธรรมประเภทอื่น ๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้เพื่อ ส่งเสริมและพัฒนาความรู้แก้ไขปัญหาพฤติกรรมต่าง ๆ ของนักเรียน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- โกศล มีคุณ. การวิจัยเชิงทดลองฝึกอบรมการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและทักษะในการ
สวมบทบาทสมมติของเด็กนักเรียนประถมศึกษา. ปรินฎานิพนธ์ กศ.ด. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524. อัดสำเนา.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. รายงานการสัมมนาจริยธรรมในสังคมไทยปัจจุบัน
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, 2522.
- จิรพรรณ สุกตลอดชีพ. ผลของการแสดงบทบาทสมมติที่มีต่อการยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรม
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลป์ กรุงเทพมหานคร. ปรินฎานิพนธ์
กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.
- ฉลวยศรี มีใจเย็น. การทดลองใช้การแสดงบทบาทสมมติเพื่อพัฒนาจริยธรรมด้านความ
กตัญญูต่เวทีของเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. ปรินฎานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526. อัดสำเนา.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริญผล, 2527.
- ชูศรี สนิทประชากร. วิธีสอนในระดับประถมศึกษาตามแนวหลักสูตรใหม่. กรุงเทพฯ :
วัชรการพิมพ์, 2525.
- ดวงเดือน พันธมนาวิน. จิตวิทยาจริยธรรมและจิตวิทยาภาษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช,
2524.
- ดวงเดือน พันธมนาวิน และเพ็ญแข ประจักษ์จันท์. จริยธรรมของเยาวชนไทย : รายงานการ
วิจัยฉบับที่ 21. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2520. อัดสำเนา.
- ดำรงราชานุภาพ, กรมพระยา. ตำนานละครโอเปร่า กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร, 2508.
- ทิตนา แคมมณี. "การใช้บทบาทสมมติในการเรียนการสอน," ครูศาสตร์. 6 : 41 - 48 ;
กรกฎาคม - สิงหาคม 2519.

- ธีระพร อูวรรณโณ. "แล้วเราจะเสริมสร้างจริยธรรมกับคนวัยใด," ครูศาสตร์. 11(4) : 1 - 6 ; กรกฎาคม 2526.
- เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์. "ไอ้เท่ง ผู้แทนชาวบ้าน" ศิลปวัฒนธรรม 1 (11) : 64 - 65 ; กันยายน 2523.
- บุญธรรม เทอดเกียรติชาติ. "หนังสือศิลปะที่รับใช้สังคม" สยามรัฐ. 12 มิถุนายน 2523.
_____. "หนังสือศิลปะ : ศิลปะขั้นสูงสุด" มติชน. 3 เมษายน 2522
- ประกอบ ระกิติ. กระบวนการกลุ่ม. กรุงเทพฯ : องค์การส่งเสริมการค้าผ่านศึก, 2523.
- ประคอง กรรณสูตร. สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ กรุงเทพฯ : บรรณกิจ, 2525.
- ประพนธ์ เรืองณรงค์. ตำนานการละเล่นและภาษาชาวใต้. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2519.
- ประเสริฐศรี เอี่ยมครินทร์. ทดลองใช้เทคนิค"แม่แบบ"เพื่อพัฒนาจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์.
ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524. อัดสำเนา.
- ประหยัด จีรวรพงศ์. เทคโนโลยี 301 เทคโนโลยีทางการสอน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก, 2522.
- ปรีชา ศรีสมยศ. การเปรียบเทียบการสอนจริยศึกษาโดยการใช้การแสดงบทบาทสมมติและการใช้การอภิปรายกลุ่ม ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. ปริญญาโท กศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528. อัดสำเนา.
- แปลก สนธิรักษ์ และวิทย์ วิศว์เวทย์. "จริยธรรมในสังคมไทย," ใน รายงานการสัมมนาจริยธรรมในสังคมปัจจุบัน. กรุงเทพฯ : คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
สำนักนายกรัฐมนตรี, 2522.
- พนัส หัสนาคินทร์. การสอนค่านิยมและจริยธรรม. พิษณุโลก : โรงพิมพ์พิมพ์เนศ, 2523.
- ภัญญู จิตต์ธรรม. เที่ยวสงขลา. สงขลา : มลการพิมพ์, 2506.
- มนัส รัตนดิลก ณ ภูเก็ต. "จริยศึกษาช่วยพัฒนาประเทศ" มิตรครู. 21(3) : 14 - 15;
กันยายน 2521.

- / มาโนชน์ ต้นชวนิชย์. "ปัญหาการถ่ายทอดจริยธรรมกับอนาคตของชาติ," คุรุปริทัศน์. 5(9) : 41 - 48 ; กันยายน 2523.
- เมธี บิลันธนานนท์. "การสอนจริยศึกษาในโรงเรียน," คุรุปริทัศน์. 7(1) : 58 ; สิงหาคม 2524.
- ไมตรี จันทรา. การสร้างรูปแบบการฝึกอบรมนายหนังตะลุงเพื่อการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526. อัดสำเนา.
- ยุพดี เตชะอังกูร. การทดลองใช้หนังตะลุงเป็นสื่อกลางเพื่อพัฒนาจริยธรรมด้านวินัยแห่งตนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525. อัดสำเนา.
- วรรณภา ศิริทรัพย์ากร. การศึกษาพัฒนาการการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2526 . อัดสำเนา.
- วิชาการ, กรม. แนวทางการพัฒนาจริยธรรมไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2523.
- _____. หลักสูตรประถมศึกษา 2521. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2521.
- วิเชียร เกตุสิงห์. สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย. กรุงเทพฯ : กองวิจัยการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2524.
- _____. หลักการสร้างและวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2530.
- วิบูลย์ ลี้สุวรรณ. มรดกไทย. กรุงเทพฯ : ปาณยา, 2521.
- วิริยะ บุญชนะนิวาสน์. การเปรียบเทียบการสอนจริยธรรมโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการสอนแบบธรรมดา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2523. อัดสำเนา.
- ศิริกาญจน์ โกลุมภ์. "การใช้บทบาทสมมติในห้องเรียน" วิทยาสาร. 30(7) : 10 - 13; เมษายน 2522.

- สกล เทียงแท้. ผลการใช้วิธีอภิปรายกลุ่มในการยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมในเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มาจากสภาพสังคมในโรงเรียนที่แตกต่างกัน. ปรินฎานินพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525. อัดสำเนา.
- ✓ สมเดช ลีแสง. การทดลองสอนการยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. ปรินฎานินพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525. อัดสำเนา.
- สมหวัง คงประยูร. ศิลปะที่บ้าน. เชียงใหม่ : โรงพิมพ์ส่งเสริมธุรกิจ, 2522.
- ✓ สาโรช บัวศรี. "จริยธรรมในสังคมไทย," ใน รายงานการสัมมนาจริยธรรมในสังคมไทยปัจจุบัน. กรุงเทพฯ : คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎมนตรี, 2522.
- สุจิตรา บัวคำ. การศึกษาการสอนจริยศึกษาด้วยการใช้และไม่ใช้การแสดงบทบาทสมมุติในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. ปรินฎานินพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525.
- สุธิวังศ์ พงศ์ไพบูลย์. หนังสือทะเล. สงขลา : มงคลการพิมพ์, 2522.
- สุนันท์ ศลโกสม. การวัดผลทางการศึกษา กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์หม่อมกุญราชวิทยาลัย, 2524.
- สมน อมรวิวัฒน์. "การปลูกฝังค่านิยมในตัวเอง," ครูปริทัศน์. 5(1) : 100 - 103 ; ตุลาคม 2522.
- สุลักษณ์ ศิวรักษ์. "จริยธรรมในสังคมไทยในทรรศนะของฝ่ายศาสนา" รายงานการสัมมนาจริยธรรมในสังคมไทยปัจจุบัน กรุงเทพฯ : คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎมนตรี, 2522.
- "หนังสือทะเล," ใน สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ เล่ม 10. สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา. หน้า 3926 - 3940. กรุงเทพฯ : อมรินทร์การพิมพ์, 2529.
- เอนกกุล กรี่แสง. จิตวิทยา. พิษณุโลก : โรงพิมพ์พิมพ์เนศ, 2520.
- อุดม หนูทอง. เอกสารการประกอบการสัมมนาหนังสือทะเล. สงขลา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2523. อัดสำเนา.

- Biskin, Donald S. and Keneth Hoskinson. "An Experimental Test of the Effect of Structured Discussions of Moral Dilemmas Found in Children's Literatures on Moral Reasoning," The Elementary School Journal. 77(5) : 407 - 415 ; October, 1977.
- Conoley, Jane Close. "The Effects of Interdependent Learning Tasks and Role Play on Sociometric Patterns, Work Norm Measures and Behavior in the Elementary Classroom," Dissertation Abstracts International. 37(8) : 4977 - A ; January, 1977.
- / Kohlberg, L. "Moral Stages and Moralization : the Cognitive Developmental Approach in Lickona," Moral Development and Behavior : Theory, Research and Social Issues. New York : Holt, Rienchart and Winson, 1976.
- Lonnotti, Ronald J. "A Longitudinal Investigation of Role - Taking Altruism and Empathy" Resources in Education (ERIC). 12 : 142, August, 1977.
- Mandelbaum, David Ira. "A Comparative Studies of Role - Taking Training for the Enhancement of Moral Development," Dissertation Abstracts International. 37 : 859 - A ; August, 1976.
- Marquess, Alma and Robinson Louise. "The Impact of Role - Playing on Selected Values Claimed Held by Thrid and Fifth Grade Students," Dissertation Abstracts International. 37 : 3398 - A ; November, 1976.
- ✓ Selman, Robert L. and Marcus Liberman. "Moral Education in the Primary Grades : An Evaluation of a Development Curriculum," Journal of Educational Psycology. 67(5) : 712 - 716 ; May, 1975.
- Shaftel, Fannic R. and George Shaftel. Role - Playing for Social Value : Decission - Making in the Social Studies. New Jersey, Englewood Cliffs, Prentice - Hall, Inc., 1967.
- Traviss, O.P. and Sister Mary Peter. "The Growth of Moral Judgement of Fifth Grade Children Through Role - Taking," Dissertation Abstracts. 37(6) : 3581 - A ; December, 1974.

ภาคผนวก

๑

ภาคผนวก ก.

1. แผนการสอนวิชาจริยศึกษา เรื่องความซื่อสัตย์
2. เอกสารการแสดงผลสัมฤทธิ์ จำนวน 2 เรื่อง
3. เอกสารการเช็คหนังสือ จำนวน 2 เรื่อง

แผนการสอน

เรื่อง ความซื่อสัตย์สุจริต เวลา 6 คาบ

ความคิดรวบยอด

ความซื่อสัตย์สุจริตทั้งกาย วาจา ใจ เป็นสิ่งประเสริฐ คนที่มีอาชีพสุจริตเป็นคนมีเกียรติ ทำให้ตนเองและสังคมอยู่อย่างมีความสุข คนโกงเป็นคนไม่น่าคบ ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน

- จุดประสงค์
1. บอกการกระทำของผู้มีความซื่อสัตย์สุจริตได้
 2. ให้นำเหตุผลได้ว่าคนซื่อสัตย์สุจริต ทำให้ตนเองและสังคมอยู่อย่างมีความสุข คนโกงทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน
 3. ยกตัวอย่างบุคคลที่มีความซื่อสัตย์สุจริตได้
 4. ปฏิบัติตนเป็นคนที่มีความซื่อสัตย์สุจริตได้

เนื้อหา

ความซื่อสัตย์สุจริต คือ การกระทำที่ยึดหลักแห่งความยุติธรรมไม่เอาเปรียบผู้อื่น ความซื่อสัตย์สุจริตทำให้บุคคลมีความเคารพมั่นใจในตนเองและเป็นที่น่าไว้วางใจเชื่อถือของผู้อื่น

ความซื่อสัตย์สุจริต เป็นคุณธรรมที่ดีทางจิตใจ ที่แสดงถึงความจริงใจ ซื่อตรง พุดจริง ทำจริง ไม่หลอกลวง

สื่อการเรียนรู้

เอกสารประกอบการแสดงบทบาทสมมุติ ใบกำหนดบทบาทของผู้แสดงบทบาทสมมุติ

เอกสารประกอบการเชิดหนังตะลุง และหนังตะลุง

เอกสารการแสดงบทบาทสมมติ

เรื่อง พืหลังอย่าทำ

ตัวละครในเรื่อง

1. นก
2. นุ่น
3. เพื่อนของนกและนุ่น

เค้าโครงเรื่อง

นกเป็นนักเรียนชั้น ป.6 เป็นเด็กที่พูดความจริงเสมอไม่เคยโกหกเพื่อน เมื่อใดที่ทำผิดก็ยอมรับผิด เพื่อน ๆ ทุกคนชอบนก และเลือกนกเป็นหัวหน้าชั้น นุ่นเป็นเด็กที่ชอบพูดเล่น บางครั้งนำเรื่องที่ไม่จริงมาเล่าให้เพื่อนฟัง เมื่อเห็นเพื่อนเชื่อก็รู้สึกสนุกที่หลอกเพื่อนได้ นกพยายามตักเตือนให้นุ่นพูดแต่ความจริง ถ้าทำสิ่งใดผิดก็ยอมรับผิดเพื่อจะได้เป็นที่เชื่อถือของเพื่อน ๆ แต่นุ่นไม่เชื่อ วันหนึ่งหลังจากโรงเรียนเลิกแล้ว นุ่นกับเพื่อนอีก 3 คนแวะลงเล่นน้ำในคลอง เผอิญนุ่นพลัดตกลงไปในแอ่งน้ำลึก นุ่นร้องเรียกให้เพื่อนช่วย แต่เพื่อน ๆ คิดว่านุ่นพูดเล่นจึงทำเฉยเสีย นุ่นเกือบจมน้ำและร้องด้วยความตกใจเพื่อนเห็นว่านุ่นกำลังจะจมน้ำจริง ๆ จึงรีบช่วยนุ่นขึ้นมาได้

บทบาทของตัวละคร

บทบาทของนก

สมมติว่าเธอชื่อนก เป็นนักเรียนชั้น ป.6 เธอพูดความจริงเสมอ ไม่เคยโกหกเพื่อน เมื่อใดที่ทำผิดก็ยอมรับผิด เพื่อน ๆ ทุกคนจึงชอบเธอและเลือกเธอเป็นหัวหน้า เธอพยายามตักเตือนนุ่นให้พูดแต่ความจริง ถ้าทำสิ่งใดผิดก็ยอมรับผิด เพื่อจะได้เป็นที่เชื่อถือของเพื่อนแต่นุ่นไม่เชื่อ

บทบาทของนุ่น

สมมุติว่าเธอชื่อนุ่น เป็นนักเรียนชั้น ป.6 เธอชอบพูดเล่น บางครั้งนำเรื่องที่ไม่จริงมาเล่าให้เพื่อน ๆ ฟัง เมื่อเห็นเพื่อนเชื่อก็รู้สึกสนุกที่หลอกเพื่อนได้ นกพยายามดักเตือนเธอ ำให้พูดแต่ความจริง ถ้าทำสิ่งใดผิดก็ให้ยอมรับผิด เพื่อจะได้เป็นที่เชื่อถือของเพื่อน ๆ แต่เธอไม่เชื่อ วันหนึ่งหลังจากโรงเรียนเลิกแล้ว เธอกับเพื่อนอีก 3 คนแวะลงเล่นน้ำในคลอง เผอิญเธอพลัดตกลงไปในแอ่งน้ำลึก ร้องให้เพื่อนช่วย แต่เพื่อน ๆ คิดว่าเธอพูดหลอกให้ตลกใจเล่นจึงทำเฉยเสีย เธอโบกมือและร้องด้วยความตกใจ เพื่อนเห็นว่าเธอกำลังจะจมน้ำจริงจึงรีบลงไปช่วยเธอนำขึ้นมาได้

บทบาทของเพื่อนของนุ่น

สมมุติว่าเธอเป็นเพื่อนของนกและนุ่น นกเป็นคนพูดจริงไม่โกหกเพื่อน เธอจึงชอบและเลือกนกเป็นหัวหน้า ส่วนนุ่นชอบพูดเล่น เธอจึงไม่เชื่อเขา อยู่มาวันหนึ่งหลังเลิกเรียนแล้วเธอกับนุ่นและเพื่อนแวะลงไปเล่นน้ำในคลอง นุ่นพลัดตกลงไปในแอ่งน้ำลึกและเรียกร้องให้เธอช่วย เธอคิดว่านุ่นพูดเล่น จึงทำเฉยเสีย นุ่นโบกมือและร้องเรียกด้วยความตกใจ เธอและเพื่อนเห็นว่านุ่นกำลังจะจมน้ำจริง ๆ จึงได้ลงไปช่วยนุ่นขึ้นมาได้

เอกสารการแสดงบทบาทสมมติ

เรื่อง ชื่อกินไม่หมด คดกินไม่นาน

ตัวละครในเรื่อง

1. นายเชื้อ แซ่มซีน
2. นายแมน ชื่อตรง
3. เด็กหญิงบัว ชื่อตรง
4. ชาวบ้าน

เค้าโครงเรื่อง

นายเชื้อ แซ่มซีน เป็นพ่อค้าข้าวสารที่ร่ำรวยมาก เพราะได้กำไรจากการนำข้าวสารที่มีคุณภาพต่ำผสมกับข้าวสารที่มีคุณภาพสูงแล้วนำไปขายในราคาแพง นายแมน ชื่อตรง พ่อค้าข้าวสารอีกคนหนึ่งซึ่งมีความซื่อสัตย์ต่อลูกค้า ไม่เคยปฏิบัติเช่นเดียวกับ นายเชื้อ นายแมน จึงมีฐานะไม่ร่ำรวยนัก เพราะได้กำไรจากการขายข้าวสารเพียงเล็กน้อย นายเชื้อจึงแนะนำนายแมนให้ปฏิบัติเช่นเดียวกับตน เพราะถึงอย่างไรชาวบ้านก็ต้องซื้อข้าวสารที่นี่ ไม่มีใครเดินทางไปซื้อจากตัวจังหวัดซึ่งอยู่ไกลมาก แต่นายแมนก็ไม่ปฏิบัติตาม กลับอบรมเด็กหญิงบัว ผู้เป็นลูกสาวให้มีความซื่อสัตย์ต่อลูกค้าและบุคคลอื่นก็ไม่ควรคดโกงไม่ว่าจะเป็นข้าวของหรือเงินทอง เช่นถ้าลูกค้าลืมรับเงินทองก็ต้องนำไปคืนให้ เก็บของตกได้ก็ต้องคืนหรือประกาศหาเจ้าของ ข้าวของของเพื่อนก็ควรขออนุญาตก่อนจึงนำไปใช้

ต่อมาไม่นานชาวบ้านก็รู้เรื่องที่น่ายเชื่อคดโกงพวกตน ต่างก็เลิกซื้อข้าวสารจากร้านของนายเชื้อ พวกกันไปซื้อจากร้านของนายแมน ทำให้นายแมนขายดีมีกำไรมากขึ้น ส่วนนายเชื้อขายข้าวไม่ได้เลยและไม่มีใครคบด้วย

บทบาทของตัวละคร

บทบาทของนายเชื้อ แซ่มซีน

สมมุติเธอชื่อ นายเชื้อ แซ่มซีน เป็นพ่อค้าที่ร่ำรวยมาก เพราะได้กำไรจากการนำข้าวสารที่มีคุณภาพต่ำผสมกับข้าวสารที่มีคุณภาพสูง แล้วนำไปขายในราคาแพง เธอได้แนะนำนายแบนให้ปฏิบัติเช่นเดียวกับเธอ เพราะถึงอย่างไรชาวบ้านก็ต้องซื้อข้าวสารจากที่นี่ ไม่มีใครเดินทางไปซื้อจากตัวจังหวัด แต่นายแบนไม่ปฏิบัติตาม ต่อมาชาวบ้านรู้เรื่องที่เธอโกงพวกเขา ต่างเลิกซื้อข้าวสารจากร้านของเธอ ทำให้เธอขายข้าวไม่ได้เลยและไม่มีใครคบด้วย

บทบาทของนายแบน ชื่อตรง

สมมุติว่าเธอชื่อ นายแบน ชื่อตรง เป็นพ่อค้าข้าวสาร มีความซื่อสัตย์ต่อลูกค้าไม่เอาข้าวสารที่มีคุณภาพต่ำผสมกับข้าวสารที่มีคุณภาพสูง แล้วขายในราคาแพงเช่นนายเชื้อ แซ่มซีน เธอจึงมีฐานะไม่ร่ำรวยนัก เพราะได้กำไรจากการขายข้าวสารเพียงเล็กน้อย นายเชื้อแนะนำให้เธอปฏิบัติเช่นเดียวกับตน แต่เธอไม่ปฏิบัติตาม เธอได้อบรม ด.ญ.บัว ลูกสาวให้มีความซื่อสัตย์ต่อลูกค้าและบุคคลอื่นไม่คดโกงไม่ว่าจะเป็นข้าวของหรือเงินทอง เช่นถ้าลูกค้าลืมรับเงินทอนก็ต้องนำไปคืน เก็บของตกได้ก็ต้องคืนหรือประกาศหาเจ้าของ ข้าวของของเพื่อนก็ควรขออนุญาตเสียก่อนจึงนำไปใช้

ต่อมาชาวบ้านรู้เรื่องที่นายเชื้อคดโกงพวกเขา ต่างเลิกซื้อข้าวสารจากร้านนายเชื้อพากันไปซื้อข้าวสารที่ร้านของเธอ ทำให้เธอขายติมิกำไรมากขึ้น

บทบาทของด.ญ.บัว ชื่อตรง

สมมุติว่าเธอชื่อ ด.ญ.บัว ชื่อตรง เป็นลูกของนายแบน พ่อเธอสอนเธอให้มีความซื่อสัตย์ต่อลูกค้าและบุคคลอื่น ไม่คดโกงไม่ว่าจะเป็นข้าวของหรือเงินทอง เช่นถ้าลูกค้าลืมรับเงินทอนก็ต้องนำไปคืนให้ หรือหากซื้อของแล้วได้รับเงินทอนเกินก็ต้องนำไปคืน เก็บของตกได้ก็ต้องคืนหรือประกาศหาเจ้าของ ข้าวของของเพื่อนก็ควรขออนุญาตเสียก่อนจึงนำไปใช้

บทบาทของชาวบ้าน

สมมุติเธอเป็นชาวบ้าน ตอนแรกไปซื้อข้าวสารที่ร้านนายเชื้อ ต่อมาทราบว่านายเชื้อเป็นคนคดโกง ได้นำข้าวสารคุณภาพต่ำผสมกับข้าวสารคุณภาพสูงแล้วขายในราคาแพง เธอจึงเลิกซื้อข้าวสารจากร้านนายเชื้อ ได้ไปซื้อข้าวสารจากร้านของนายเบน เพราะนายเบนเป็นคนซื่อสัตย์ต่อลูกค้า

เอกสารการเขียนตั้งลง

เรื่อง ทิวหลังอย่าทำ

บทขับ

ความซื่อสัตย์ สุจริต เป็นนิสัย	ด้วยจิตใจ มีคุณธรรม ประจำหมาย
แสดงถึงความ จริงใจ ไม่เสื่อมคล้าย	ซื่อตรงไว้ ตลอด เป็นยอดคน
พูดความจริง เป็นสิ่ง ที่สำคัญ	พูดเท็จนั้น สังกัด ขาดเหตุผล
เมื่อทำผิด ยอมรับผิด ไม่กังวล	จะเป็นคน มีคุณธรรม ประจำใจ

บทพูด

"นุ่น" โอ้ย.. ช่วยฉันด้วยเถอะ ฉันปวดหัวจังเลยวันนี้ ฉันจะเป็นลมแล้ว โอ้ย..โอ้ย

"เพื่อน ๆ" นุ่นเป็นลม เอาพวกเราช่วยกันหน่อย เร็ว ๆ ไปหาพยาบาลมาเร็ว
นี่เธอช่วยนวดที่หน้าอก ที่ขา ให้นุ่นหน่อยเถอะ
เฮ้..ช่วยกัน ช่วยกัน...

"นุ่น" ฮะ ฮ่า.. พวกเธอถูกหลอก ฮะ ฮ่า.. ฉันไม่ได้เป็นอะไรสักหน่อย

"เพื่อน ๆ" ไป..ไปพวกเราอย่ายุ่งกับนุ่น นุ่นเป็นคนไม่ดีชอบพูดโกหก
ทำอะไรหลอกเพื่อนอยู่เรื่อย ๆ

"นก" นีนุ่น เธอชอบทำอะไรแปลก ๆ อยู่เรื่อยเลย

"นุ่น" แปลกอย่างไร

"นก" ทำไมชอบหลอกเพื่อน ชอบโกหกเพื่อน ๆ อยู่เสมอ

"นุ่น" ก็สนุกดีนี่นา เพื่อนอยากโง่ อยากเชื่อฉันเองนี่

"นก" ระวังเถอะ เตี้ยวเธอจะเป็นเหมือนเด็กเลี้ยงแกะ

- "นุ่น" เด็กเลี้ยงแกะ อย่างไร
- "นก" ก็เด็กเลี้ยงแกะ เป็นนิทานที่เด็กคนหนึ่งชอบหลอกลวงคน
- "นุ่น" ไหนลองเล่าให้ฟังซิ
- "นก" เด็กคนหนึ่ง พาแกะไปเลี้ยงที่เชิงเขา วันหนึ่งนึกสนุกขึ้นมาจึงวิ่งไปบอก ชาวบ้านว่า ไปช่วยฉันหน่อยหมาป่าจะมากินแกะของฉัน ชาวบ้านจึงนำอาวุธวิ่งไปช่วยกัน แต่พอไปถึงเด็กคนนั้นก็หัวเราะ และบอกว่าไม่มีหมาป่าจริง ๆ หลอก ฉันหลอกเล่นเท่านั้น
- วันต่อมา หมาป่ามาจริง ๆ เด็กคนนั้นวิ่งไปตามชาวบ้านอีก แต่ไม่มี ชาวบ้านคนใดมาช่วย หมาป่าเลยกินแกะจนหมด นี่เป็นเพราะเด็กคนนั้นเป็นคนหลอกลวง
- "นุ่น" อ้อ.. นั่นมันนิทาน ไม่ใช่เรื่องจริงนี่นา ฉันแค่หลอกเล่นเท่านั้นเอง
- "นก" ถ้าเธอยังใช้นิสัยอย่างนั้นะ เพื่อน ๆ จะไม่เชื่อเธอ

บทขับ

อย่าพูดจา กลับกลอก หลอกลวงใคร	เดี๋ยวจะเสีย นิสัย โกลจุดหมาย
จงทำดี พูดดี จะสบาย	เพื่อนหญิงชาย ชื่นชม นิยมเรา

บทพูด

- "นุ่น" ฉันเป็นคนชอบสนุกนี่นา
- "นก" ก็ควรจะสนุกแบบอื่นซิ เช่น เล่นกีฬาหรืออ่านหนังสือก็ได้ ทำไมชอบสนุกแบบหลอกลวงเพื่อน ๆ

บทขับ

ในวันนี้ เด็กชายหนุ่ม กับเพื่อนชายอีกหลายคน ต่างพาตน ไปเล่นน้ำ สนุกใหญ่
 น้ำก็ตื้น ในลำคลอง สบายใจ เล่นกันไป ต่างสรวลเสเฮฮา
 เด็กชายหนุ่ม เพลิดเพลิน เสียเกินคาด อวดเก่งกาจ ลงน้ำลึก เสียงดังฉา
 น้ำมันเขียว เป็นเกลียวไหล ในคงคา พยพลาตท่า ร้องลั่นดัง...

(เชิด)

บทพูด

"หนุ่ม" ช่วยด้วย ช่วยด้วย... ฉันจะจมน้ำ ช่วยฉันด้วย...
 "เพื่อน" ขอพูดเล่นอยู่เรื่อย
 อย่าไปสนใจเลย หนุ่มแบบนี้เสมอ เดี่ยวพอเราลงไปช่วย
 เขาก็หัวเราะเอาอีก หว่าเราถูกหลอกอีก
 "หนุ่ม" ช่วยด้วย...ช่วยด้วย ฉันจะจมน้ำจริง ๆ
 "เพื่อน ๆ" เอ๊ะ จะจมน้ำจริงหรือ พวกเราช่วยเร็ว ๆ หนุ่มจมน้ำจริง ๆ แล้ว
 ช่วยกันเร็ว
 "เพื่อน ๆ" นี่แหละ ผลของการขอพูดโกหก หลอกหลวงคนอื่นเขา
 เห็นมั้ยละ ผลเป็นอย่างไร นี่ไม่ตายก็ล้มว่าบ่ยอมแล้วละ
 "หนุ่ม" ครับ. ทีหลังผมจะไม่ใช่คนหลอกหลวงอีกแล้ว

บทขับ

หนุ่มกลับใจ มีนิสัย เป็นเด็กดี	การพาที มิกลับกลอก หลอกผู้ไหน
ด้วยเห็นเหตุ อันตราย เกือบตายไป	เพราะนิสัย ไม่ดี ที่มีมา
เพื่อนก็ชอบ ขอบใจ ในความดี	ที่หนุ่มมี ความสุจริต ไม่มั่วสา
จงทำดี พูดดี ทุกเวลา	จะมีค่า ในตัวตน เป็นคนเจริญ

เอกสารการเชิดหนังตะลุง

เรื่อง ชื่อกินไม่หมด คดกินไม่นาน

บทขับ

จะกล่าวถึง พ่อค้าที่ ฐานะร่ำรวย	ประกอบด้วย แผนการ ทำงานใหญ่
ค้าข้าวสาร ด้วยเส่ห์วิธี มีกำไร	ไม่มีใคร รู้เท่าทัน สำคัญคน
เอาข้าวสาร คุณภาพดี มีราคา	ตั้งอัตรา ไว้สูงส่ง คงมีผล
ผสมกับข้าว คุณภาพต่ำ ทำเส่ห์กล	ไม่ให้เห็น ใดเห็น เป็นอุบาย
แล้วขายเทียบ เท่าเทียม ราคาสูง	พูดชักจูง ไปตามหลัก นักค้าขาย
จนฐานะ ร่ำรวย ด้วยลวดลาย	ที่คนไม่ สงสัย ในเหตุการณ์

บทพูด

(นายเชื้อ แซ่มชื่น พูดกับลูกชายชื่อ นายชด)

- "เชื้อ" นี่ลูก เราทำการค้าขาย เพียงระยะ 1 ปีกว่า ๆ เราก็ร่ำรวย มีเงินทองมากมาย ก็เพราะความฉลาดของพ่อ ชาวบ้านแถวนี้ ไม่มีใครฉลาดรู้เท่าทันเรา ที่เราเอาข้าวสารราคาต่ำ ผสมกับ ข้าวสารราคาสูง แล้วขายราคาสูงเราก็ได้กำไรมากมาย
- "ชด" พ่อเก่งมาก แต่ถ้าคนรู้ละพ่อ เราจะขายข้าวสารไม่ได้
- "เชื้อ" ไม่มีใครรู้หรอก เราทำให้แหมเนียน ถึงรู้เขาก็ต้องซื้อเพราะ ไปซื้อในตัวจังหวัดไกลมาก ..เอาเถอะ ชดเผื่อบ้านนะลูก พ่อจะไปเยี่ยมหน้าแบนเขาหน่อย (น้ำแบน คือ เพื่อนของพ่อ)
- "ชด" ครั้นพ่อ

บทขับ

คิดถึงเพื่อน ผู้ค้า มาด้วยกัน
เพราะซื้อตรง หลงคิด มีจิตใจ

แต่นับวัน มันยังจน ผลาจน
คนอะไร ใจเง่า ไม่เข้าการ
(หลบรูปหนัง)

บทขับ

(ออกธรมนายแบน กับลูกสาวชื่อ บัว)
จะกล่าวร้าน ข้าวสาร ของนายแบน
ไม่คดโกง กับใคร ในการทำงาน

จิตหนักแน่น ซื้อตรง นำส่งสาร
ทำกิจการ เสมอภาพ ราบเรียบดี

บทพูด

(นายแบนพูดสอนลูกสาว)

"แบน" นี่ลูกบัว เวลาคนมาซื้อข้าวสารลูกดูให้ละเอียดนะลูก ข้าวสารที่คุณภาพดี
ก็ขายราคาสูง ข้าวสารที่คุณภาพต่ำก็ขายราคาต่ำ อย่าเปลอเลอ
เราเป็นคนค้าขายต้องซื้อสัตย์ต่อผู้ซื้อ ไม่เช่นนั้นเขาจะไม่ซื้อ
แล้วเขาจะไม่ซื้อของเรา

"บัว" จะพ่อ ลูกจะเชื่อฟังคำสั่งสอนของคุณพ่อเสมอ

(นายเชื้อ มาเยี่ยมบ้านนายแบน)

"เชื้อ" เอ๊ย.. แบนเพื่อนรัก สบายดีหรือ

"แบน" อ้อ.. เชื้อนี้เอง จันสบายดี มีธุระอะไรหรือเปล่าวันนี่จึงมาถึงนี่

"เชื้อ" แหม.. ก็มาเยี่ยมมะชิ การค้าเป็นอย่างไรละ

"บัว" สวัสดิ์ค่ะ คุณลุง

"เชื้อ" อ้อ.. สวัสดิ์ลูกบัว (หันไปพูดกับนายแบนต่อ)

- "เชื้อ" เป็นไงบ้างเรื่องการค้า ตอนนี้อยู่ขายข้าวสารกำไรดีไหม
- "เบน" ก็อย่างนั้นแหละ พออยู่ได้ กำไรนิด ๆ หน่อย ๆ
- "เชื้อ" ก็แก่งอยู่ได้ เอาอย่างฉันสิ
ฉันเอาข้าวสารราคาต่ำขายปนกับข้าวสารราคาสูง ขายราคาสูง
ฉันก็มีกำไรเยอะ เห็นไหมตอนนี้นั้นฉันรวยแล้ว
- "เบน" ฉันทำไม่ได้หรอก ฉันส่งสารผู้ซื้อ และทำไปแล้วก็ไม่สบายใจ
สู้เราซื้อตรงไม่ได้ ซื้อกินไม่หมด คัดกินไม่นาน
- "เชื้อ" เอา.. ไม่ซื้อก็แล้วไป ฉันเตือนเพื่อหวังดี ฉันลาก่อน

(หลบรูปนายเชื้อ)

(นายเบนหันกลับมาพูดกับลูก)

- "เบน" นี่ลูกบัว จำวันะลูก ถึงแม้ว่าเราจะได้กำไรน้อย แต่เราทำ
ด้วยความสุจริต ต่อไปเราก็จะขายดี เพราะผู้ซื้อเขาไม่ใช่คนโง่หรือคนอะ
- "บัว" ค่ะพ่อ ตามที่ลูกเชื่อพูด ลูกก็ไม่เห็นด้วย กับการกระทำแบบไม่ซื้อสัตย์ต่อลูกค้า
- "เบน" ช่างเขาเถอะ แต่เราอย่าทำแบบนั้น

บทจบ

จงซื้อสัตย์ สุจริต อย่าคิดคด
หากฉ้อโกง คนคงรู้ อยู่ไม่นาน

จะปรากฏ ให้เห็น เป็นแก่นสาร
จะเสียการ ใ้ภายหน้า มีสบาย

(หลบรูปหญิง)

(ยกรูปชาวบ้าน พูดจากัน)

บทขับ

กล่าวชาวบ้าน ต่างวิจารณ์ เรื่องสินค้า ซื้อข้าวสาร กันมา ราคาหลาย
 ถูกนายเชื้อ ต้มตุ๋น จนวันวาย เขาทำได้ ขาดคุณธรรม ประจำใจ
 ต่อไปนี้ เราจะซื้อข้าวสาร บ้านนายแบน ด้วยหนักแน่น ชื่อตรง ไม่สงสัย
 จะประกาศ ให้คนรู้ โดยทั่วไป ใครหลอกใคร ลวงใคร ได้เห็นกัน

บทพูด

(ตัวตลก)

"นุ้ย" นีนายเท่ง นายเชื้อต้มชาวบ้าน หลอกหลวงโหมวเรา
 เอาข้าวสารคุณภาพต่ำ ขายปนกับข้าวสารคุณภาพสูง ได้กำไรมาก
 "เท่ง" แต่โหมวเราเป็นผู้เสียหายนะ
 "เท่ง" เรื่องนี้ฉันทงสัยมานานแล้ว ถ้ารู้ความจริงแล้วต่อไปนี้เราอย่าไปซื้อ
 "นุ้ย" ไปซื้อบ้านนายแบนดีหว่า แกชื่อตรงดีหว่า เราต้องบอกชาวบ้าน
 ให้รู้กันให้หมด
 "เท่ง" เออ.. ฉานเกลียดจิงคนหลอกคน

บทขับ

เท่งกับนุ้ย รู้เรื่อง ให้เคืองขัด เสียประวัติ ของนายเชื้อ เหลือปัญญา
 จึงบอกกล่าว ชาวบ้าน เรื่องเป็นมา ให้ซื้อหา ข้าวสาร บ้านนายแบน
 จนนายแบน ขายดี มีเงินทอง ส่วนนายเชื้อ หมดหมอง เสียสุดแสน
 จนฐานะ ตกต่ำ กว่านายแบน เพราะใช้แผน ทุจริต คุณธรรม

จบ

ภาคผนวก ข.

แบบทดสอบ การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ด้านความซื่อสัตย์
และค่าสถิติของการวิเคราะห์แบบทดสอบ

แบบทดสอบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

วิชาจริยศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

เรื่องความซื่อสัตย์

คำชี้แจง ถ้านักเรียนประสบเหตุการณ์ หรือสมมุติตนเอง เป็นบุคคลในเหตุการณ์ต่อไปนี้ นักเรียนจะตัดสินใจเลือกปฏิบัติตามข้อใด โปรดทำเครื่องหมาย X ทับอักษร ก. ข. ค. หรือ ง. ในกระดาษคำตอบ ให้ตรงกับหัวข้อคำถาม ในแบบทดสอบ เพียงข้อละ 1 คำตอบ

1. ในการสอบครั้งหนึ่ง นักเรียนทำข้อสอบไม่ได้เพราะไม่ได้เตรียมตัวมาล่วงหน้า เพื่อนที่นั่งข้าง ๆ มองเห็น จึงแอบส่งกระดาษคำตอบให้ นักเรียนจะปฏิบัติอย่างไร
 - ก. ถ้าครูใจดีหรือมองไม่เห็นก็จะรับมาลอก
 - ข. ปฏิเสธ เพราะต้องการทำด้วยความสามารถของตนเอง
 - ค. ไม่รับกระดาษคำตอบที่เพื่อนส่งให้ เพราะกลัวครูจับได้ว่าทุจริต
 - ง. รับมา เพื่อรักษาน้ำใจเพื่อน แต่ไม่ลอก เพราะควรปฏิบัติตามระเบียบของการสอบ
2. นักเรียนไปซื้อผลไม้ที่ตลาด แม่ค้าคนนั้นขายของแพงและมีกบปณผลไม้เสีย ๆ มาด้วยเสมอ ถ้าเพื่อนแม่ค้าทอนเงินเกินมา นักเรียนจะทำอย่างไร
 - ก. ทำเฉย ๆ เพราะแม่ค้าเป็นคนไม่ซื่อตรง
 - ข. ถ้าเกินมากก็คืน เพื่อโอกาสหน้าจะได้ซื้อของถูกลง
 - ค. คืนเงินส่วนที่เกิน เพราะการรับไว้เป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง น่าละอาย
 - ง. ควรคืนเงินส่วนที่เกิน เพื่อแสดงให้ผู้อื่นเห็นว่าเรามีชนนักฉวยโอกาส

3. นักเรียนมีความจำเป็นต้องใช้จ่ายเงิน แต่มีเงินไม่พอ จึงไปขอยืมจากเพื่อนโดยสัญญาว่า จะใช้คืนภายใน 5 วัน แต่เมื่อครบกำหนดนักเรียนยังมีเงินไม่พอไปคืน นักเรียนจะทำอย่างไร
- หลบหน้าเพื่อนไปจนกว่าจะมีเงินใช้ครบตามจำนวน แต่ไม่ได้คิดจะบอก
 - ขอยืมเงินจากผู้อื่นมาคืนให้ตรงตามสัญญา เพื่อให้เป็นที่เชื่อถือของเพื่อน
 - ขอเลื่อนกำหนดคืนเงิน พร้อมกับชี้แจงเหตุผลที่ต้องผิดสัญญา เพื่อป้องกันไม่ให้เพื่อนเข้าใจผิด
 - นำเงินเท่าที่มีไปคืนก่อน และขอเลื่อนเวลาชำระส่วนที่เหลือ เพราะจะต้องหาเงินมาคืนโดยไม่ให้ผู้อื่นเดือดร้อน
4. ถ้านักเรียนขึ้นรถประจำทางที่มีผู้โดยสารแน่นมาก พนักงานลืมเก็บค่าโดยสาร นักเรียนจะทำอย่างไร
- ทำเฉย ๆ เพราะไม่ใช่ความผิดของเรา
 - พยายามส่งค่าโดยสารให้ เพื่อจะได้ไม่ถูกต่อว่าภายหลัง
 - หาโอกาสส่งค่าโดยสารให้ เพราะเป็นหน้าที่ของผู้โดยสารที่จะต้องจ่าย
 - พยายามยื่นค่าโดยสารให้ เพราะเป็นการไม่ยุติธรรมและไม่ถูกต้องที่ขึ้นรถฟรี
5. ถ้านักเรียนได้รับมอบหมายให้ตัดต่อรถนำเที่ยว เจ้าของรถคิดค่าเช่า 2,000 บาท นักเรียนต่อรถจนได้ลดลงอีก 200 บาท นักเรียนจะทำอย่างไรกับเงินส่วนลดนี้
- เก็บเงินนั้นไว้ เพราะเจ้าของรถคงใจลดให้เราเป็นพิเศษ
 - นำเงินส่วนหนึ่งไปซื้อของรับประทานนรถ แล้วที่เหลือเก็บไว้
 - บอกความจริงทุกอย่างกับเพื่อน เพราะละเอียดใจที่จะเก็บเงินไว้เอง
 - บอกความจริงกับเพื่อน เพื่อให้เพื่อน ๆ เห็นว่าตนเป็นคนที่น่าไว้วางใจ

6. ครูให้ทุกคนทำสมุดภาพส่งเป็นคะแนนเก็บ แต่นักเรียนไม่มีเวลาทำ เพราะต้องเฝ้าคุณพ่อ ซึ่งป่วยอยู่ที่โรงพยาบาล เพื่อนคนหนึ่งแนะนำให้นักเรียนแก้ไขสมุดภาพของเขาที่ครูส่งกลับคืนมา แล้วไปส่งใหม่ นักเรียนจะตัดสินใจอย่างไร
- ปฏิเสธคำแนะนำ เพราะกลัวครูจับได้
 - ทำตามความหวังดีของเพื่อน เพราะมีความจำเป็นจริง ๆ
 - แจ้งเหตุจำเป็นให้ครูทราบแล้วรีบทำส่ง เพราะไม่ต้องการหลอกลวงครู
 - ขอบคุณความหวังดีของเพื่อนแต่ไม่ปฏิบัติตาม เพราะควรจะเป็นผลงานของเราเอง
7. ครูวางข้อสอบที่จะสอบเก็บคะแนนไว้บนโต๊ะในห้องพัก นักเรียนนำสมุดไปส่งจึงพบเข้าพอดี ขณะนั้นไม่มีใครอยู่ในห้องนั้นเลย นักเรียนจะทำอย่างไร
- เปิดดู เพื่อที่จะสอบได้คะแนนมาก ๆ
 - ไม่เปิดดู เพราะถูกสั่งสอนเสมอว่าให้ซื่อสัตย์
 - ไม่เปิดดู เพราะกลัวครูตำหนิ ถ้าจับได้ว่าฉวยโอกาสแอบดูข้อสอบ
 - ไม่เปิดดู เพราะคิดว่าการได้คะแนนมาโดยไม่สุจริต ไม่น่าจะภาคภูมิใจ
8. สุชาติ ทำงานอยู่ในร้านอาหารแห่งหนึ่ง เขารู้ว่า สมชาย เพื่อนที่ทำงานอยู่ในร้านเดียวกัน ขโมยเงินของทางร้านไป โดยที่สุชาติทราบดีว่าสมชายยากจน ถ้านักเรียนเป็นสุชาติ จะตัดสินใจทำอย่างไร
- เฉย ๆ เพราะเห็นใจที่ครอบครัวของสมชายยากจน
 - บอกเจ้าของร้าน เพราะผู้ทำผิดควรได้รับโทษตามกฎหมาย
 - ตักเตือนให้นำเงินไปคืน และปล่อยตัวไปเมื่อสัญญาว่าจะกลับตัวเป็นคนดี
 - ตักเตือนว่าต่อไปอย่าทำเช่นนั้นอีก โดยไม่บอกเจ้าของร้าน เพราะกลัวจะถูกกล่าวหาว่าสมรู้ร่วมคิด

9. นิพนธ์ เห็นเพื่อนคนหนึ่งหยับนาฬิกาของ วิชัย ซึ่งตนเองเคยมีเรื่องทะเลาะกันและยังไม่พูดกัน โดยที่วิชัยกำลังค้นหาอยู่ ถ้านักเรียนเป็นนิพนธ์จะทำอย่างไร
- บอกความจริงกับวิชัย เพราะถือว่าการช่วยบดบังความผิดเท่ากับเป็นการส่งเสริมให้คนทำผิด
 - บอกความจริงกับวิชัย จะได้มีบุญคุณกับวิชัย เพราะไม่ถูกกัน
 - บอกความจริงกับวิชัย เพราะไม่ต้องการให้เพื่อนเดือดร้อนแม้จะไม่ถูกกัน
 - ทำเฉย ๆ ไม่พูดอะไรทั้งสิ้น เพื่อแกล้งวิชัย
10. ในการสอบปลายภาค เพื่อนหลายคนแอบเตรียมทำบ้านที่กย่อ ๆ เข้าห้องสอบ เพราะครูผู้คุมสอบใจดี และวิชานี้ยากมาก นักเรียนจะทำอย่างไร
- ควรเตรียมเข้าไปบ้าง มิฉะนั้นอาจสอบตก
 - ตักเตือนเพื่อน ๆ ให้นำปฏิบัติตามระเบียบของการสอบ
 - บอกให้ครูทราบ เพื่อหาหนทางแก้ไขให้การสอบดำเนินไปอย่างยุติธรรม
 - ไม่สนใจใครจะลอกบ้าง แต่เราไม่ทำตามเพื่อน เพราะครูอาจเอาผิดจริง ๆ
11. นักเรียนเป็นเจ้าของที่ห้องสมุด เห็นเพื่อนสนิทกัน ฉีกหนังสือของห้องสมุด นักเรียนจะทำอย่างไร
- บอกให้ครูทราบ เพราะกลัวถูกตำหนิว่าบกพร่องต่อหน้าที่
 - บอกให้ครูทราบ เพราะควรปฏิบัติหน้าที่โดยไม่เห็นแก่ความเป็นเพื่อน
 - ตักเตือนเพื่อนไม่ให้ทำเช่นนั้นอีก แต่ไม่บอกให้ครูทราบ
 - แจ้งให้ครูทราบเพื่อรักษาผลประโยชน์ของโรงเรียน
12. ขณะที่สุนทรเดินทางมาโรงเรียน พบกระเป๋าใบหนึ่งตกอยู่ข้างทาง เมื่อเปิดดูพบว่า มีเงิน 200 บาท ประกอบกับสุนทรเคยตั้งใจไว้ว่า จะซื้อกีตาร์เป็นของตนเองให้ได้ แต่ยังมีเงินไม่พอซื้อ ยังขาดอีก 200 บาท ถ้านักเรียนเป็นสุนทรจะปฏิบัติอย่างไร
- พยายามหาเจ้าของเพื่อคืนกระเป๋า เพราะอาจได้รับรางวัลตอบแทน
 - หาทางคืนกระเป๋าเงินแก่เจ้าของ เพราะเท่ากับได้ปฏิบัติตามหน้าที่เป็นพลเมืองดีในสังคม
 - เก็บเงินในกระเป๋านั้นไว้ เพื่อจะได้นำไปซื้อกีตาร์
 - หาทางคืนกระเป๋าเงิน เพราะรู้สึกไม่สบายใจที่เก็บสมบัติมิใช่ของตนไว้

13. สุรียา ได้รับมอบหมายจากคุณครูให้เขียนโปสเตอร์ชักชวนให้รักษาความสะอาด แต่สุรียาจะรีบไปธุระ จึงให้ประเสริฐช่วยทำทำ เมื่อนำโปสเตอร์ไปส่ง ครูชมว่าทำได้ดีมาก สุรียายอมรับกับครูว่า ประเสริฐเป็นผู้ทำ ถ้านักเรียนเป็นสุรียา ทำเช่นนั้นเพราะเหตุผลอะไร
- ต้องการให้ครูเห็นว่าเป็นคนดี
 - เคารพสิทธิอันชอบธรรมที่ ประเสริฐ ควรจะได้รับ
 - เพื่อครูจะได้ไม่มอบหมายให้ทำอีก
 - กลัวถูกตำหนิ ถ้าครูรู้ภายหลังว่าไม่ได้ทำเอง
14. ประดิษฐ์ หารายได้พิเศษโดยการขายของที่ระลึกตามศูนย์การค้า พ่อค้าแม่ค้าทั่วไปมักขายของแพงกว่าปกติกับนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มาซื้อของ ถ้านักเรียนเป็นประดิษฐ์จะทำอย่างไร
- ขายราคาเท่ากันหมด เพื่อรักษาชื่อเสียงของคนไทยในสายตาของคนต่างชาติ
 - ควรขายให้ชาวต่างชาติแพงกว่าคนไทย เพราะเป็นโอกาสที่จะได้กำไรงาม
 - ขายราคาเท่ากันทั้งคนไทยและชาวต่างชาติ เพื่อไม่ให้ยุ่งยาก
 - ขายในราคาเท่ากันหมดเพื่อความยุติธรรมแก่ผู้ซื้อ
15. ในการทดสอบ ครูคืนแบบทดสอบมาให้ทุกคนดู เพื่อจะได้ศึกษาเป็นแนวทางในการแก้ไขการสอบครั้งต่อไป ถ้านักเรียนพบว่าครรรวมคะแนนเกินมา 2 คะแนน นักเรียนจะทำอย่างไร
- ชี้แจงให้ครุทราบ เพื่อแสดงความบริสุทธิ์ใจ
 - ปล่อยให้เหตุการณ์ผ่านไป เพราะเป็นคะแนนเพียงเล็กน้อย
 - แก้ไขให้ถูกต้อง เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียนคนอื่น ๆ
 - รวมคะแนนเสียใหม่ให้ถูกต้องแล้วส่งคืน ถ้าอาจารย์พบเข้าจะได้ชื่นชม
16. ศิริรัตน์ มักจะขี้มายางลบของสัณญาใช้เสมอ วันหนึ่งศิริรัตน์กลับบ้านพบว่าในกระเป๋าของตนมียางลบของสัณญาอยู่ ถ้านักเรียนเป็นศิริรัตน์ จะทำอย่างไร
- นำไปคืน เพื่อจะได้ขี้มาใช้ในคราวต่อไป
 - นำไปคืน เพื่อสัณญาจะได้มีใช้ต่อไปอีก
 - นำไปคืน เพราะการเก็บไว้เองทำให้ไม่สบายใจ
 - นำไปคืน เพราะต้องการให้เพื่อนคนอื่น ๆ เอาเป็นตัวอย่าง

17. ปิยะนุชมาโรงเรียนสายเสมอ เพราะต้องช่วยคุณแม่ขายของที่ตลาดก่อน เมื่อคุณครูถามถึงสาเหตุของการมาสาย ปิยะนุชจึงพูดความจริงให้คุณครูทราบ ถ้านักเรียนเป็นปิยะนุช การพูดความจริงเช่นนี้เพราะเหตุผลอะไร
- ต้องการให้ทุก ๆ คนพูดความจริงต่อกัน
 - ต้องการให้ครูและเพื่อน ๆ เห็นใจที่ต้องลำบาก
 - ต้องการพูดความจริง เพราะไม่ต้องการปกปิด
 - ต้องการให้ครูเห็นใจครอบครัวของตน
18. สมพรเกลียดครูดวงดาวมาก จึงบอกกานดาว่าจะนำกระเป๋าของครูไปซ่อน แต่กานดาขออภัยไม่ให้สมพรทำเช่นนั้น ถ้านักเรียนเป็นกานดา ทำเช่นนั้นเพราะเหตุผลอะไร
- ไม่ต้องการให้สมพรทำความผิด โดยไม่ได้หวังอะไรจากสมพร
 - ไม่ต้องการให้เพื่อน ๆ คนอื่นพลอยเดือดร้อนไปด้วย
 - กลัวสมพรถูกลงโทษ ถ้าครูดวงดาวทราบความจริง
 - ต้องการให้สมพรเห็นว่าตนรักและเป็นห่วงสมพรจริง ๆ
19. ครูประจำชั้นให้นักเรียนทุกคนนำจดหมายไปให้ผู้ปกครองที่บ้าน วิชัยเห็นเพื่อน ๆ แอบเปิดจดหมายอ่านก่อน แต่วิชัยไม่เปิดอ่าน ถ้านักเรียนเป็นวิชัยมีเหตุผลอย่างไรที่ทำเช่นนั้น
- ต้องการให้ผู้ปกครองเห็นว่าเป็นคนดี
 - ต้องการให้คุณครูมีความสบายใจที่ได้ฝากจดหมายไป
 - พอใจที่จะไม่เปิดจดหมายอ่านก่อน
 - คิดว่าการเปิดจดหมายอ่านก่อนเป็นสิ่งที่ไม่ควรกระทำ
20. ลุงทองดีเป็นคนสวนที่บ้านเศรษฐี วันหนึ่งมีชายสามคนมาบอกลุงทองดีว่าคืนนี้จะเข้าไปบงกชของงในบ้าน จะให้ลุงทองดีได้ส่วนแบ่งด้วย แต่ลุงทองดีนำเรื่องนี้ไปบอกเศรษฐี ถ้านักเรียนเป็นลุงทองดี การทำเช่นนี้เพื่ออะไร
- ต้องการบอกความจริงโดยไม่หวังสิ่งใด ๆ
 - เพื่อเศรษฐีจะได้เห็นใจ อาจขึ้นเงินเดือนให้
 - ต้องการให้เศรษฐีปลอดภัยจากโจรผู้ร้าย
 - ต้องการให้ทุกคนพูดความจริงต่อกัน

ค่าอำนาจจำแนก (t) ของแบบทดสอบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก(t)	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก(t)
1	3.333	11	10.273
2	4.586	12	5.773
3	2.571	13	2.222
4	4.294	14	2.607
5	4.429	15	3.571
6	3.533	16	13.400
7	2.040	17	3.480
8	3.810	18	2.000
9	2.730	19	5.217
10	2.789	20	3.526

หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์

$$\text{จากสูตร } \infty = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{S^2_1}{S^2_t} \right]$$

เมื่อ ∞ = ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ

$$n = 60$$

$$S^2_1 = 17.653$$

$$S^2_t = 43.253$$

$$\infty = \frac{60}{60-1} \left[1 - \frac{17.653}{43.253} \right]$$

$$= 1.017 \times 0.592$$

$$= .6021$$

แบบทดสอบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ มีความเชื่อมั่น .6021

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นายสุวิทย์ ชื่อสกุล กิ่งชา
เกิดวันที่ 8 เดือน กุมภาพันธ์
สถานที่เกิด
สถานที่อยู่ปัจจุบัน

พุทธศักราช 2505

อำเภอย่านดากาว จังหวัดตรัง

บ้านเลขที่ 4/1275 หมู่บ้านสหกรณ์ ถนนสุขาภิบาล 2

แขวงคลองกุ่ม เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 10240

ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน

อาจารย์ 1 ระดับ 3

สถานที่ทำงานปัจจุบัน

โรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ ภายในพระบรมมหาราชวัง

เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2521	ม.ศ. 3	โรงเรียนทุ่งหว้าวรวิทย์ จังหวัดสตูล
พ.ศ. 2523	ป.กศ.	วิทยาลัยครูสงขลา
พ.ศ. 2526	พ.ม.	ศึกษาด้วยตนเอง
พ.ศ. 2529	กศ.บ.	(วิชาเอกเทคโนโลยีทางการศึกษา วิชาโทวรรณารักษศาสตร์) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒสงขลา
พ.ศ. 2532	กศ.ม.	(เทคโนโลยีทางการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร